

Mäntyharjun kirjaston musiikkipalveluiden kehittäminen

LAB-ammattikorkeakoulu
Tradenomi, Palveluliiketoiminta
2021
Tessa Myllylä

Tiivistelmä

Tekijä(t) Myllylä Tessa	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2021
	Sivumäärä 39	
Työn nimi Mäntyharjun kirjaston musiikkipalveluiden kehittäminen		
Tutkinto Tradenomi (AMK)		
Toimeksiantajan nimi, titteli ja organisaatio Mäntyharjun kunnan kirjasto		
Tiivistelmä Opinnäytetyön aiheena on kehittää ja ideoida Mäntyharjun kirjastolle käyttökelpoisia sekä käyttäjille mieluisia palveluita. Opinnäytetyössä tutkitaan kirjastojen ja näiden musiikkipuolten nykyinen tilanne. Opinnäytetyössä benchmarkataan viittä kirjastoa, joista valitaan toimivimmat palvelut, jotka sen jälkeen esitetään toimeksiantajalle. Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda Mäntyharjulle ideoita uusiin musiikkitaloihin. Lisäksi tavoitteena on olla inspiraation lähteenä myös muille kirjastoille, jotka ovat uudistumassa tai hakevat kehitysideoita. Benchmarking valittiin tutkimismenetelmäksi, koska pystyttiin tunnistamaan eri kirjastojen toimivat palvelut. Benchmarking todennettiin musiikkipuolien asiantuntijoiden haastatteluilla ja tuloksena musiikinharrastushuoneet kuten musiikin soittamiseen, äänittämiseen, kuunteleluun ja esittämiseen olivat toimivimpia ideoita.		
Asiasanat Kirjasto, Musiikkipuoli, musiikkipalvelu		

Abstract

Author(s) Tessa Myllylä	Type of Publication Thesis, UAS Number of Pages 39	Published 2021
Title of Publication Developing Mäntyharju's library's music services		
Name of Degree Bachelor of business administration		
Name, title and organization of the client Mäntyharju library		
Abstract The theme of the thesis is to develop ideas for Mäntyharju's library to use when renovating their new music wing in their library. This thesis benchmarks ideas from other libraries, considering the data collected on future trends and service design. The goal of the thesis is to bring usable ideas for the library to use and also bring ideas and base for other libraries going through renovations and that are looking for inspiration. Benchmarking was chosen as a research method to find and identify different libraries' functioning services. The prove the results of the benchmarking, thesis uses email interviews to interview three specialists from libraries. The results showed that the most functional and popular ideas were services for training, recording, performing and listening to music. Services that allowed the customers to have music as a hobby.		
Keywords Library, music wing, music department		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Kirjastojen tehtävä kunnissa	2
2.1	Kirjastojen ja näiden musiikkipalveluiden nykytilanne.....	2
2.2	Suomen kirjastojen musiikkipuolet	4
3	Kirjastojen palvelumuotoilu	6
3.1	Kirjastojen käyttäjälähtöisyys.....	6
3.2	Suomalaisten mielipiteitä ja ehdotuksia kirjastoille	8
3.3	Mäntyharjun asiakaskysely 2020 ja Omatomikirjasto kysely 2019	8
4	Tulevaisuuden trendit ja niiden ennakointi kirjastoissa	11
4.1	Tulevaisuuden kuluttajakäyttäytymisen muutokset.....	11
4.2	Trendien ennakointi	12
4.3	Tulevaisuuden trendit kirjastoissa	14
4.4	Kirjastojen megatrendit ja heikot signaalit.....	15
4.5	Koronan vaikutus kirjastojen tulevaisuuden trendeihin	16
5	Työnkulku	18
5.1	Kirjastojen palveluiden benchmarking.....	18
5.2	Benchmarking kirjastot	18
5.3	Kirjastojen valintakriteerit.....	21
5.4	Benchmarkattavat ideat	22
6	Asiantuntijoiden haastattelut.....	28
6.1	Sähköpostihaastattelut	28
6.2	Haastatteluiden tulokset	28
7	Yhteenveto	30
	Lähteet.....	31

Liitteet:

Liite 1: Sähköposti haastattelu

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö tehdään Mäntyharjun kirjastolle. Mäntyharjun kirjasto haluaa luoda kirjaston täysin uudestaan ja päästä irti vanhasta kirjastonimikkeestä ja muuttua enemmän tapahtumapaikaksi ja lisätä nuorien kävijöiden määrää. Tavoitteena on nykyaikaistaa koko kirjasto, mutta tämä opinnäytetyö keskittyy etsimään ja analysoimaan mahdollisia uudistuksia kirjaston musiikkipuolelle. Opinnäytetyössä on käytössä termi kirjastojen musiikkipuolet ja musiikkiosastot, joilla tarkoitetaan samaa. Musiikkiosastoilla tarkoitetaan opinnäytetyössä kirjastojen musiikkipuolia mistä musiikkipuolet koostuvat useimmissa kirjastoissa. Siihen lukeutuu mukaan CD-osastot, nuotit, musiikintekohuoneet esim. studiot ja soittohuoneet. Lisäksi työssä otetaan huomioon musiikkihuoneiden monipuolinen käyttö kuten samassa huoneessa olevat eri tarvikkeet kuten CD-levyjen kuuntelu ja elokuvien katselu mahdollisuudet. Opinnäytetyö analysoi viittä kirjastoa, ja tutkii niiden musiikkipalveluita. Lopuksi tavoitteena on haastatella eri kirjastojen musiikkipuolien vastaavia tai muuta henkilökuntaa, jotta saataisiin todennettua, toimisivatko benchmarking ideat kirjastoissa.

Mäntyharjun kirjaston uudistussuunnitelmat otettiin kevään projektiksi LAB:in uusille restonomi opiskelijoille. Opiskelijat tekivät palvelumuotoiluprojektin, jossa kehittivät uusia palveluita kirjastolle mm. haastatteleamalla kirjaston käyttäjiä. Opiskelijat saivat vastuuhenkilöitä projekteilleen sekä haastattelivat kirjastossa kävijöitä. Sen ohella oli mahdollisuus myös tehdä opinnäytetyö Mäntyharjun kirjastolle. Kirjastolle on tulossa nyt ainakin kolme opinnäytetyötä.

Mäntyharju on etelä-Savon kunta, jossa asuu noin 6000 asukasta. Mäntyharjussa on noin 5000 vapaa-ajan asuntoa. Mäntyharjussa on paljon sopivia mökkitontteja sen monien järvien vuoksi. Kunnassa luonto on yksi matkailu valteista ja se on tunnettu satojen järviensä takia. Mäntyharjussa on järviä 453. (Mäntyharjua.)

Mäntyharjun kirjasto on tällä hetkellä tavallinen kirjasto ja se kuuluu Lumme- kirjastoihin. Se täyttää kirjaston peruskriteerit ja sieltä löytyy musiikkipuoli, nuortenpuoli, lehtisali sekä esimerkiksi tulostus- ja tietokoneenkäyttömahdollisuus. Kirjasto on tavallinen kirjasto nimikkeellä toimiva palvelu. (Mäntyharjub.)

2 Kirjastojen tehtävä kunnissa

2.1 Kirjastojen ja näiden musiikkipalveluiden nykytilanne

Kirjastot eivät ole nykyään vain aineistojen lähde. Vuonna 2017 tehty uudistus kirjastolakiin teki niistä myös kulttuurinlähteitä, joka on saataville koko väestölle, jotta kaikilla olisi tasa-arvoisempi mahdollisuus sivistykseen. Uudessa kirjastolaissa tarkennettiin ensimmäistä kertaa kirjastojen tehtävät: Kirjastojen tarkoitus on olla monipuolinen tiedonlähde avoinna kaikille ja tarjota opastusta tiedon hankintaan, jos sellaista vaaditaan. Kirjastojen kuuluu tukea kirjallisuutta ja kannustaa lukemiseen. Lisäksi kirjastojen vaaditaan edistävän harrastuksia, kansalaistoimintaa ja työskentelyä tarjoamalla tiloja näihin tarpeisiin. Viimeisenä kirjastojen tehtävä on myös kehittää kansainvälisiä sekä sosiaalisia dialogia. (Selkee 2017a.)

Palveluiden, kuten lainaaminen ja varaaminen, tulisi olla jatkossakin maksutonta. 2017 vuoden laki yleisistä kirjastoista, teki myös yleisten kirjastojen omien materiaalien käyttämisestä ilmaista. Myös kirjastoissa saatavilla oleva opastus tulee olla ilmaista. (Selkee 2017a.)

Laissa otettiin huomioon myös kirjastojen yleinen toiminta ja kuinka palveluissa tulisi näkyä tasa-arvo. Kirjastojen palvelut tulisivat olla järjestetty yhteisöllisyyden ja kulttuurillisen monipuolisuuden mukaisesti. Kirjastoissa tulisi olla koulutettu henkilökunta, joka osaa palvella ja tarjota apua. Vaikka henkilökunnan koulutusvaatimuksia on yksinkertaistettu, vaaditaan heiltä silti riittävää määrää kouluttautuneita informaatioalalta. Jos henkilökuntaa on muilta aloilta, on koulutuksen ja osaamisen oltava mukautettavissa tehtäviin. (Selkee 2017a.)

Suomessa kirjastoja on monenlaisia, mutta ne toimivat samalla periaatteella. Niiden palveluiden ja aineistojen laajuus riippuu kirjaston koosta. Esimerkiksi Helsingin Oodi on tiloiltaan todella monipuolinen ja rakennuksen kokokin on suuri. Lahdessa taas on pienempi kaupungin kirjasto, koska tilaa on rajoitetummin. Isommissa kirjastoissa käydään useammin niiden laajemman valikoiman takia, mutta koronan vuoksi lähikirjastot ovat elpyneet korona-ajan lainaajien laskusta paremmin kuin isommat. Suuremmissa kirjastoissa lainojen määrän vaihtelu on helpommin nähtävissä, mutta suosion nousun uskotaan johtuvan myös isojen tilojen välttelystä ja joustavammista aukioloajoista. (Mikkonen 2021.)

Kirjastojen lainaajamäärät Suomessa ovat olleet laskussa jo pidemmän aikaa. Vuonna 2010 lainaajamäärä oli pudonnut vuodesta 2000 noin 300 000:lla. Samaan aikaan myös kirjastoautojen pysäkkejä on jouduttu vähentämään, koska niiden palveluille ei ole enää tarvetta. Suomi ei kuitenkaan ole tilanteessa yksin ja ilmiö on näkyvissä myös muissa Pohjoismaissa. Syyksi epäillään yleistä lukemisen laskua, koska muita ajanvietto mahdollisuuksia suositaan nyt enemmän ja tiedonhankinta on muuttunut todella paljon digitalisaation mukana. Tietoa ei etsitä enää niin paljon kirjoista. (Yle 2010.)

Vuonna 2018 tehdyn valtakunnallisen kirjastokyselyn mukaan suurin osa suomalaisesti on kuitenkin tyytyväisiä kirjastoihin. Kävijät antoivat parannusehdotuksia kirjastoille, mutta yleinen mielipide oli että, ne nähdään toimivina palveluina. Eniten positiivisia tuntemuksia keräsi kysymys ”Parantaako kirjasto elämänlaatua?” ja sitä seurasivat kysymykset harrastusten, tiedonkeruun ja vapaa-ajan tarjonnasta. Kirjastot ovat yhä osana suomalaisten jokapäiväistä elämää ja niiden palveluita käytetään, vaikka vähenemässä määrin. Sen lisäksi ne ovat pysyneet ihmisten vuorovaikutuksen lähteinä, koska kävijät ovat kokeneet saaneensa kirjastojen kautta lisää yhteyksiä. Kyselyn mukaan kirjastot ovat onnistuneet edistämään lukemista, koska jopa puolet vastasivat lukevansa enemmän kirjastojen ansiosta. (Wallius 2018.)

Vaikka lainaajamäärät ovat vähentyneet, kirjastot ovat jatkuvasti kehittäneet palveluitaan. Kirjastojen palvelut ovat muutakin kuin lainaamista, esimerkkinä harrastetoiminta. Tämän vuoksi lainaajamäärät eivät kerro kaikkea kirjastojen suosiosta. Kirjastot eivät ole enää vain aineistojen lähteitä, vaan kirjastoissa käydään myös lainaamatta mitään kuten ainoastaan lukemassa päivänlehti. (Wallius 2018.) Kirjastojen muutos tapahtumapaikoiksi muuttaa niiden käyttötarkoitusta. Kirjastoissa käydään tilaisuuksissa ja erilaisissa tapahtumissa, kuten nuorten peli-illoissa tai lukupiireissä.

Kirjastojen musiikkipalvelut koostuvat eri osastoista tai huoneista, jossa ovat CD:t ja mahdollisesti myös nuotit. Tässä tilassa voi olla myös kuuntelumahdollisuus. Joissakin kirjastoissa on kuitenkin myös tehty oma hiljainen tila, joka on tarkoitettu musiikin kuuntelulle. Samassa tilassa voi olla mahdollisuus myös katsoa DVD- tai Bluray-levyjä. Kirjastoissa on myös huoneita musiikin tuottamiselle, harjoittelulle ja äänitykselle. Usein kirjastojen musiikkitilat ovat kuitenkin monikäyttöisiä eikä niillä ole vain yhtä käyttötarkoitusta. (Musiikkikirjastota.)

Kirjastot ovat kehittäneet yleistä palvelutarjontaansa mm. digitaalisuuden myötä. Äänikirjat ja E-aineistot ovat tulleet kirjastojen valikoimaan ja lisäksi kirjastoilla järjestetään erilaisia tapahtumia. Kirjastot ovat uudistumassa, mutta ne eivät ole muuttumassa kokonaan uuteen muotoon vaan enemmän kehittymässä sellaisinaan. (Wallius 2018.) Uusi teknologia ja e-aineistotkin ovat yksi syy siihen miksi lainaajamäärät eivät kerro kaikkea. Kirjasto pystyy palvelemaan enemmän ja enemmän netin kautta. Paikanpäälle ei ole enää pakko lähteä vaan kirjaston palveluista pystyy nauttimaan kotona. Esimerkiksi kirjastojen omat elokuva-palvelut ovat saatavilla myös kirjaston ulkopuolelle.

Muiden palveluiden rinnalla myös musiikkipalvelut ovat kehittyneet. Musiikkipalvelut ovat entistä monipuolisempia ja tarjoavat palveluita niin kotiin kuin kirjastoonkin. Esimerkiksi kirjastojen e-aineistot sisältävät erilaisia versioita musiikintoistopalveista ja on myös

mahdollisuus lainata musiikinopetuskursseja kotiin. (Lumme; Helmet; Lastufinna.) Kirjastoista pystyy edelleen lainaamaan CD-levyjä kuten ennen, mutta niiden lainaaminen on vähentynyt.

Kirjaston hiljaisuutta ja sen rauhallisia tiloja arvostetaan edelleen. Sen lisäksi kirjastoissa halutaan edelleen painostaa lukemiseen ja tiedonhankintaan. Painettuja kirjoja ei olla vaihtamassa kokonaan sähköisiin. Kirjastot investoivat monipuolisen tarjonnan lisäksi myös monipuoliseen välineistöön, johon kuuluu myös esimerkiksi lukulaitteita, jotta palvelut pysyisivät kävijöiden kanssa samalla aikakaudella. Kirjastoista on tulossa enemmän ja enemmän monipuolisemman tarjonnan keskuksia, jotka eivät ole enää vain kirjapalveluita. Kirjastoista on tulossa tapahtuma- ja kokoontumispalveluita, joita yhdistetään muihin palveluntarjoajiin sekä niihin ollaan tuomassa lisää kulttuurillista merkitystä. (Wallius 2018.)

Nykyisen pandemian aikana, virus ja sen mukana tulleet rajaukset ja sulut ovat myös rokotaneet kävijämääriä ympäri Eurooppaa. Suomalaiset yllättivät lainaajamäärällään koronan jälkeen. Suomen kirjastot ovat toipuneet koronan aiheuttamasta lainaajamäärän laskusta hyvin. Esimerkiksi Britanniaan verrattuna, Suomen kirjastot ovat elpyneet paljon nopeammin tahdilla. Suomalaisen arvioidaan olevan uskollisia kirjastoille. Varsinkin pienemmät lähikirjastot ovat toipuneet rajoituksista isompia paremmin. (Mikkonen 2021.)

2.2 Suomen kirjastojen musiikkipuolet

Kirjastojen musiikkipuolissa on niin yhtäläisyyksiä kuin erojakin. Vaihtelevuus johtuu monesta eri tekijästä, kuten kirjaston koosta. Pienemmät lähikirjastoissa on usein pienempi valikoima kuin kaupunkien pääkirjastoissa. Mitä isompi kirjasto, sitä isompi ja monipuolisempi valikoima aineistoja voi olla. Kirjastojen musiikkipuolet koostuvat kuitenkin melko samasta pohjasta. Yleisin piirre on todennäköisesti ainakin vielä CD -levyosasto ja lainattavat nuotit, joka kävi ilmi eri kirjastoja tutkiessa. Joistakin kirjastoista löytyy vielä kasetteja sekä CD -levyjä, joita harrastelijat kuuntelevat. Jotkut kirjastot, kuten Mäntyharjun kirjasto on kuitenkin luopumassa levyistä ja siirtymässä digitaalisempaan suuntaan. Kirjastot usein tarjoavat myös soitonmahdollisuuksia musiikkihuoneillaan ja samoissa tiloissa on usein myös CD- ja LP levyjen kuunteluvälineet ja mahdollisuus katsoa elokuvia. (Musiikkikirjastota).

Kirjastojen musiikkipalvelut tuovat niin nuorille kuin vanhemmillekin mahdollisuuden musiikin harrastustoimintaan kirjastoissa. Kirjastot tarjoavat mahdollisuuden musiikin oppimiseen ja soittaa ilman valvontaa yksin tai oman ryhmän kesken. Tällaisia palveluita tarjoavat mm. Oodi ja Lahden kaupungin kirjasto. Myös etäopetus ja virtuaalitapahtumat on otettu käyttöön. Rockwayn virtuaaliset kurssit ovat saatavilla useammasta Suomen kirjastopiirien E-

aineistoista. (Lastu.finnaa, Helmeta, Lumme.finna.) Ne ovat yleistyneet koronan takia ja ovat tulleet jäädäkseen.

Kirjastojen nykyiset musiikkipuolet ovat varsinkin nuorten mielestä vanhanaikaisia. Vanhempi sukupolvi lainaa vielä CD-levyjä, mutta nuoremmat ikäryhmät eivät tiedä mikä CD-levy on. Musiikkipiireissä kuunnellaan vielä LP-levyjäkin, mutta nekin ostetaan usein itse. Kirjastojen musiikkipuolia ei käytetä kuten ennen ja musiikkia kuuntelevat kirjastoissa enää harvat. Tästä huolimatta nuottien lainaaminen kirjastoista on pysynyt aktiivisena, vaikka näidenkin lainaaminen on vähentynyt vuosien varrella netistä helposti saatavien nuottien rinnalla. Musiikkikirjallisuutta lainataan myös edelleen. Musiikintoistopalvelut, kuten Spotify, ovat tehneet musiikin kuuntelusta helppoa, koska se on saatavilla, milloin vain ja yhden sovelluksen kautta pystyy kuuntelemaan melkein mitä vain kappaleita. (Haarala 2017.)

Kirjastot ovat edelleen tärkeitä musiikin kannalta. Kirjastoissa voi kuunnella, tehdä ja opiskella musiikkia. Jyväskylän musiikkiosaston johtaja Kyösti Mäkelä uskoo, että musiikkiosastot tulevat olemaan kirjastojen palvelu tulevaisuudessakin. Nuotteja lainataan edelleen ja musiikki on ajatonta ja se kiinnostaa ihmisiä aina. (Savela 2015.) Musiikki nähdään osana kirjastoa ja se näkyy myös kävijäkyselyissä. Syksyllä 2015 Tampereen kaupunginkirjasto järjesti asiakaskyselyn, jossa selvitettiin kirjaston asemaa musiikkiäänitteiden välittäjänä. Kyselyyn vastanneista 55% piti kirjastoa kolmanneksi tärkeimpänä musiikkikanavana. Sitä suositumpia kanavia olivat suoratoistopalvelut ja radiokanavat. Kirjasto musiikintarjoajana oli suosituin 36-50- ikäryhmässä (Karisto 2016.) Kirjastojen musiikkipalvelut tulevat olemaan osana kirjastoja tulevaisuudessakin. Niiden palvelut monipuolistuvat asiakkaiden toiveiden mukaan. Monet kirjastot ovat jo uudistaneet ja remontoineet musiikkiosastojaan monikäyttöisimmiksi ja lisänneet palveluita, joita kävijät ovat toivoneet. Esimerkiksi Tampereen pääkirjasto Metso suunnitteli Rockwayhuoneen kävijöiden toiveesta. (Salmi 2017).

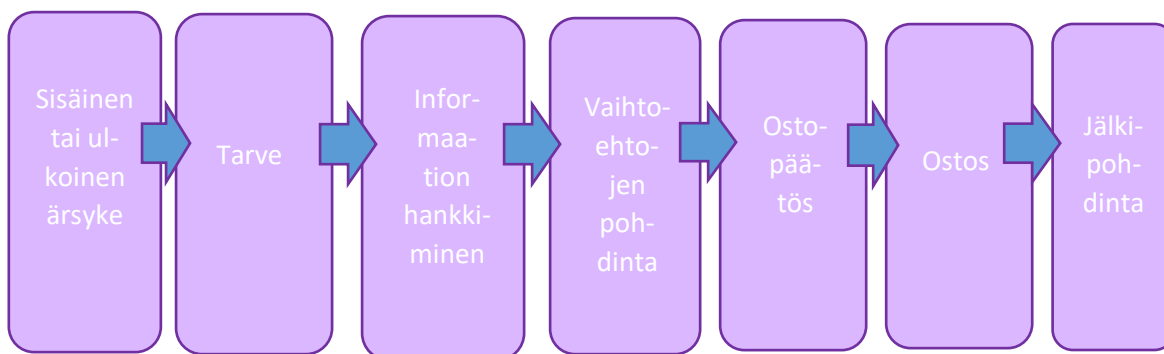
3 Kirjastojen palvelumuotoilu

3.1 Kirjastojen käyttäjälähtöisyys

Palveluiden on ennakoitava mitä asiakas jo ostoprosessin ensimmäisen vaiheen perusteella, eli tarve. Tarve syntyy sisäisestä ja ulkoisesta ärsykkeestä. Sisäinen ärsyke voi tarkoittaa esimerkiksi vilun tunnetta, joka ajaa ostamaan lämmikettä ja ulkoinen ärsyke taas esimerkiksi sosiaalista painetta vaikkapa älypuhelimien hankkiminen, koska suurimmalla osalla nykyään on sellainen. (Elina Hiltunen 2017, 21.) Palvelumuotoilun tarkoitus on ennakoita asiakkaiden tarpeita.

Palvelumuotoilussa on tarkoituksena tehdä tiivistä yhteistyötä käyttäjien kanssa. Asiakas otetaan mukaan palvelun suunnitteluvaiheesta palveluntoteutukseen. Tarkoituksena on pitää kuluttajat mukana prosessissa. Palvelumuotoilu tapahtuu ottaen huomioon asiakkaiden toiveet, jotta palvelut vastaisivat mahdollisimman hyvin käyttäjien toiveita ja asiakkaiden haluamia palveluita. (Palvelumuotoilupallo.)

Elina Hiltusen (2017, 21.) selittää kuluttajan ostoprosessin hänen kirjassaan ”Mitä tulevaisuuden asiakas haluaa? -Trendit ja ilmiöt”. Ostoprosessi on suoraan heijastettava kirjaston käyttämiseen ja kuvio kertoo alusta loppuun tarpeen synnystä jälkipohdintoihin. Kirjastosta esimerkiksi kirjojen lainaaminen tapahtuu samanlaisen ostoprosessin mukaan.

Kuva 1: Ostoprosessi (Lähde: Elina Hiltunen 2017, 21.)

Ensimmäinen vaihe on ulkoinen tai sisäinen ärsyke. Esimerkiksi uusi kirja on ilmestynyt ja syntyy tarve ostaa se. Asiakas aloittaa kartoittamisen mahdollisuuksista joko ostamiseen tai lainaamiseen. Mikäli kyseessä ei ole lempikirjailija tai todella uusi kallis kirja, jota todennäköisempää, että asiakas ensin lähtee etsimään kirjaa alueensa kirjastosta samalla kartoittaen vaihtoehtojaan. Sen jälkeen alkaa lainausprosessi kirjastossa. Kirjastot ovat palveluita kuten tavalliset kaupatkin vaikka lainaaminen ei olekaan virallisesti lopullinen ostopäätös. Viimeinen vaihe kuvaa lainaamisen jälkeisiä pohdintoja. Esimerkiksi kirjastosta uudelleen lainaaminen. Jos ensimmäinen lainauskerta on ollut selkeä ja toimiva, haluaa kuluttaja

suuremmalla todennäköisyydellä käyttää kirjastoa uudestaan. Palvelumuotoilulla tämän prosessin pystyy ennakoimaan kuluttajan tarpeesta lähtien. Esimerkiksi kyselyillä, joissa kysytään esim. kävijöiden haluamista uusista tiloista, saadaan tietoon kävijän tarve ja ärsyke on jo syntynyt.

Kirjastojen palvelumuotoilu lähtee kävijöiden käyttäytymisen ja toiveiden sekä tarpeiden selvityksestä. Helpoin tapa tähän on järjestää erilaisia haastatteluita ja kyselyitä. Kun kävijät ja alueen paikkakuntalaiset otetaan mukaan jo kirjaston uudistua ja suunnitteluvaiheessa, tulee kirjaston palveluista varmasti käyttäjille mieluisia. Jo projektin alkuvaiheessa käyttäjän mukaan ottaminen tuo asiakkaille tunteen, että heitä on kuunneltu ja, että heidän mielipiteillään on merkitystä. Lisäksi se toisi lisää intoa ja motivaatiota käydä kirjastolla sen valmistuttua, koska haastateltavat haluavat tietää mihin kaikkiin pyyntöihin ja ehdotuksiin on vastattu.

Helsingin Oodi esimerkiksi otti kaupunkilaisten toiveet mukaan palvelusuunnittelussa projektin alusta asti. Kaupunkilaisten ideoita ja ajatuksia on kerätty mm. erilaisissa tapahtumissa, työpajoissa sekä monilla kampanjoilla. Esimerkiksi vuonna 2012 kaupunkilaisilta pyydettiin apuja päättämään pilottikokeilun budjetoinnista, jonka jälkeen ryhmä asiakaskehittäjiä pääsi suunnittelemaan kirjastoa käyttäjän näkökulmasta. Samana vuonna haettiin myös ideointia jatkosuunnittelua varten ja tämä prosessi keräsi jopa yli 2300 ideaa. Palvelumuotoilu yltää Oodissa kalustukseen asti. Tiloista on haluttu tehdä mahdollisimman käyttäjäystävällisiä ja luonnollisia. (Oodia.) Oodi on malliesimerkki kirjastojen palvelumuotoilun mahdollisuuksista. Se toi kirjastojen palvelut Suomessa uudelle tasolle ja tuo mahdollisuuksia niin uusille kuin vanhoille kirjastoille.

Kirjastojen tarkoitus on tukea kulttuurillista ympäristöä mahdollisimman monipuolisilla tavoilla. Kirjastojen palvelut tuovat käyttäjille mahdollisuuden moni kulttuurilliseen vuoropuheluun erilaisten kielikahviloiden ja vieraskielisten lukupiirien kanssa. Yleisten kirjastojen on tarkoitus sivistää kaikkia väestöryhmiä. Vieraskieliset materiaalit kuten aineistot tulevat suomen yleisiin kirjastoihin monikielisen kirjaston kautta. Helsingissä sijaitsevan monikielisen kirjaston rooli on tuoda kirjallisuutta Suomen muunkieliselle väestölle, jotta he eivät jäisi kirjaston palveluiden ulkopuolelle. Monikielisen kirjaston tarkoituksena on myös luoda mahdollisuus yhteistyöhön ja verkostoitumiseen ulkomaisten kumppaneiden kanssa. (Selkee 2017b.) Kirjaston on tarkoitus tuoda lisää yhteisöllisyyttä ja olla käyttäjä lähtöinen, jotta myös vieraskielisillä kävijöillä kirjastoissa käyminen olisi mahdollisimman pieni kynnyksellä käydä eri paikkakuntien kirjastoissa. Monikielinen kirjasto ei tuo aineistoa vain esim. maahanmuuttajille vaan ne mahdollistavat, että kuka vain pystyy tutkimaan eri kielisiä aineistoja.

3.2 Suomalaisen mielipiteitä ja ehdotuksia kirjastoille

Valtakunnallinen kirjasto 2018 kyselyn tuloksista ilmenee, että kirjastot ovat tuoneet monelle suomalaiselle aktiviteetteja vapaa-aikaan ja harrastamiseen. Nuorille toivotaankin lisää tiloja. (Wallius 2018). Harrastetilojen lisääminen toisi lisää virikkeitä nuorille ja toisi myös mahdollisuuksia uusiin kontakteihin, mikäli olisi mahdollisuus ryhmätoimintaan. Tällä saatisiin lisää vuorovaikutusta kirjastoihin ja niistä tulisi myös kohtaamispaikkoja. Kirjastojen toiminta koostuu kuitenkin muustakin kuin vain lainaamisesta ja lukemisesta.

Kirjastoista yritetään tehdä koko ajan yhteisöllisempiä ja sen vuoksi niissä järjestetään jo tapahtumia, jonne kuka vain voi tulla. Kirjaston tiloissa järjestetään tapahtumia koko Suomen väestölle. (Selkee 2017b.) Kirjastoja ollaan jo yhdistämässä erilaisiin palveluihin ja niistä halutaan kulttuurillisesti moninaisempia. Tapahtumatilojen avulla niihin voisi tuoda erilaisen kulttuurien näyttelyitä tai jopa esityksiä. Joissakin kirjastoissa, esimerkiksi Mäntyharjun kirjastossa on jo näyttelytila, joka on vuokrattavissa. Erilliset tapahtumatilat auttaisivat myös hiljaisuuden ylläpitämiseksi, koska monet vieläkin arvostavat kirjastojen hiljaisuutta ja rauhallisuutta. Erilaiset ja eri-ikäisille tarkoitetut tapahtumat voisivat kannustaa nuoriakin kirjastoihin.

Kirjastoihin halutaan lisää tiloja rauhallisuuden ylläpitämiseksi, mutta siihen on toinenkin ratkaisu: hiljaiset tilat. Varattavat hiljaiset tilat miellyttävät käyttäjiä, jotka tulevat kirjastoon etsimään hiljaisuutta. Äänieristetyt tilat, jotka ovat varattavissa kirjastokortilla tuovat mahdollisuuden rauhallisen työympäristön, eivätkä kirjaston muissa tiloissa olijat häiritsisi esimerkiksi työskentelyä.

3.3 Mäntyharjun asiakaskysely 2020 ja Omatoimikirjasto kysely 2019

Mäntyharjun kirjasto on jo aloittanut palvelumuotoilun järjestämällä ainakin kaksi kyselyä kirjastoa käyttäville. Kyselyt olivat Mäntyharjun kirjaston asiakaskysely 2020 ja Tulevaisuuden kirjasto -omatoimikirjasto 2019. Mäntyharjun kirjaston asiakaskyselyillä saatiin dataa palvelumuotoiluun ja osallistutettiin kuluttajia. Näillä haastatteluilla saatiin taustaa sille kuka kirjastoa käyttää, miten ja mitä haluttaisiin muutettavan tai pysyvän samana. Lisäksi saatiin myös dataa ehdotuksista mitä kirjastoissa voisi olla.

Mäntyharjun asiakaskyselyllä 2020 vastaajia oli 92 ja vuoden 2019 kyselyssä 69. Uudemmassa kyselyssä selvitti myös vastaajien ikäryhmät. Kyselyyn vastasi eri ikäryhmiä alle 18-vuotiaista yli 65-vuotiaisiin. Vastaajista enemmistö oli 35-65-vuotiaita ja toiseksi eniten yli 65-vuotiaita ja 18- 35-vuotiaita ja vähiten kyselyyn vastasi alle 18-vuotiaita. Suurin osa

käyttäjistä oli Mäntyharjun asukkaita ja melkein kaikki olivat olleet kirjaston asiakkaita jo yli 5 vuotta. Kirjaston käyttö jakoi kyselyyn vastanneita tasaisesti. Eniten kirjastoa kävijät vastasivat käyttävänsä kerran viikossa ja toiseksi eniten kirjastoa käytettiin vain joitakin kertoja vuodessa.

Vuoden 2020 kyselyssä tärkeintä vastaajille kirjastossa, oli lainata ja palauttaa aineistoja. Lehtien lukeminen oli vastaajille tärkeää, mutta muut kyselyn vaihtoehtoista jäivät alle 20%. Kirjaston näyttelyissä käyminen ja mahdollisuus lainata aineistoa muista Lumme-kirjastoista nousivat kuitenkin hieman esille taulukossa. Eniten Mäntyharjun kirjastosta lainataan tietokirjallisuutta ja aikuisten romaaneja. Kirjastoa ei käytetty omatoimijalla juuri ollenkaan. Omatoimijalla tarkoitetaan kirjautumista sisään kirjastokortilla, kun henkilökunta ei ole paikalla. Kyselyyn vastaajat käyttivät omatoimipalvelua vain yksi tai kaksi kertaa kuukaudessa tai harvemmin, jos sitäkään.

Mäntyharjun kirjasto haluaisi saada lisää nuoria käymään ja käyttämään palveluitaan. Vuoden 2020 kyselyssä kyselyyn vastanneista voidaan päätellä kuka kirjaston palveluita käyttää vähiten. Nuoret olivat kyselyyn vastanneista pienin ryhmä. Tämä ei anna täysin varmaa vastausta siihen käyttävätkö nuoret kirjastoa, mutta siitä voidaan tehdä johtopäätös, että nuoret ovat yksi vähiten aktiivisista kirjaston käyttäjistä. Sama ilmiö on nähtävissä myös muualla Suomessa. Tilastokeskuksen mukaan 15-24-vuotiaiden kirjastoissa käyminen on vähentynyt vuodesta 2002 vuoteen 2017 jopa 25%. (Tilastokeskus.)

Vuoden 2019 omatoimikirjaston kyselyssä vastaajat kokivat musiikkihuoneet melko tärkeinä. Kyselyssä pyydettiin kertomaan mitä kirjasto kaipaisi avoimella vastausmahdollisuudella ja harrastetilat nousivat esiin. Osa toivoi myös soitinten lainaamismahdollisuutta.

Kyselyyn vastanneista suurin osa ei käyttänyt kirjastoa kohtaamispaikkana. Lisäkysymyksenä tähän oli ”Miksi et?” ja avoin vastaus mahdollisuus. Moni vastasi, että mahdollisen melun vuoksi ei tapaamisia kirjastolla järjestä. Todettiin, että kirjasto on paikka missä kuuluu olla hiljaa ja että se on paikka missä haluaa olla yksin rauhassa. Myös moni vastaaja kertoi yksinkertaisesti tapaavansa ihmisiä muualla. Koronakin vaikutti osaan vastaajista.

Mäntyharjun kirjaston haastatteluiden perusteella kävi ilmi, että Mäntyharjun kirjastoa ei käytetä ihmisten tapaamispaikkana. Yksi kysymys oli ”En käytä kirjastoa kohtaamispaikkana. (Jos et miksi et?)” ja siihen moni oli vastannut, ettei pitänyt kirjastoa kohtaamispaikkana, koska koko rakennus on eräänlainen hiljainen tila, jossa ei saa seurustella. Kirjastoa pidetään rauhallisena lukupaikkana, jossa ei ole melua vaan sinne mennään rauhoittumaan ja työskentelemään ja lukemaan hiljaisuudessa, jota muut paikat, kuten koti, eivät välttämättä suo.

Harrastustoiminta monissa kirjastoissa on ilmaista. Soittimien lainaaminen herätti kiinnostusta. Tämä palvelu olisi helppo toteuttaa. Soitinten lainaaminen on jo useammassa kirjastossa mahdollista. Esimerkiksi Oodissa, mutta myös pienemmissä kirjastoissa, kuten Lahden kaupungin kirjastossa. Lahdessa on mahdollisuus lainata mm. ukulele, cajon rumpu ja kantele. Näillä soittimilla on kahden viikon laina-aika. (Lastufinna).

Kyselyissä saatiin erilaisia ehdotuksia tulevaisuudessa järjestettäviin tapahtumiin. Kirjailijavieraat oli suosittu ehdotus. Myös erilaisia musiikkitapahtumia ja -esityksiä ehdotettiin esimerkiksi lasten ja nuorten musiikkikonsertteja. Vastauksista nousi esiin myös erilaiset luennot, keskustelu- ja lukupiirit sekä pelitapahtumat.

4 Tulevaisuuden trendit ja niiden ennakointi kirjastoissa

4.1 Tulevaisuuden kuluttajakäyttäytymisen muutokset

Tulevaisuuden asiakas tulee olemaan erilainen kuin nykyajan asiakas. Tulevaisuuden trendejä voi ennakoida, esimerkiksi nykyajan ja menneisyyden trendien perusteella. Kun otetaan huomioon mikä tilanne on nyt ja miten siihen on päädytty. Jos tietynä aikana on pitkään jatkuva ilmiö, joka kehittyy koko ajan, on mahdollista ennakoida sen olevan pidemmän aikavälin trendi. (Hiltunen 2017, 57.) Esimerkiksi teknologian jatkuvan kehityksen ja sen suosion jatkuvan kasvun myötä voidaan päätellä, että se tulee kehittymään vielä pitkään. Mutta tulevaisuuden trendit voivat olla myös ailahtelevia ja odottamattomia poikkeustilanteita on vaikea, jos ei melkein mahdotonta ennakoida. Esimerkiksi nykyinen koronatilanne, joka ilmestyi odottamattomasti. Melkein kaikki palvelut ja yritykset joutuivat muuttumaan ja mukautumaan uuteen tilanteeseen pienellä aikavälillä ja kirjastot eivät olleet poikkeus. Koronan tuomat etäpalvelut ovat yksi tulevaisuuden trendeistä, jota ei voitu ennakoida hyvin, koska virustilanne levisi ja paheni niin nopeasti. Etäpalveluista tuli uusi normi.

Elina Hiltunen (2017, 27-28.) tuo kirjassaan esille mistä muutos kuluttajakäyttäytymisessä saa alkunsa. Kuluttajien käyttäytymisen määrittävät sisäiset ja ulkoiset tekijät. Innovaation diffuusioteoria on yksi teoria muutoksille. Diffuusioteoria on saanut alkunsa jo 1930-luvulla, jolloin sitä tutkivat mm. Bruce Ruan ja Neal Gross. Se perustuu innovaattoreihin ja heidän keksintöihinsä ja kuinka uudet tavat tehdä asioita tai trendit lähtevät liikkeelle. Se tapahtuu vaiheittain:

- tietoisuus.
- kiinnostuminen.
- kokeilu.
- omaksuminen.

Innovaattorit ovat ensimmäiset, jotka ottavat keksintönsä käyttöön. Nämä henkilöt voivat saada pienen väestön tietoisiksi innovaatiostaan ja näin herättää kiinnostusta. Mikäli henkilöt eivät ole vaikutusvaltaisia tai tunnettuja. Jotta kiinnostus innovaatiosta saisi enemmän tietoisuutta ja kiinnostusta, tarvitaan vaikutusvaltainen ”trendsetteri”, jotka päättävät mistä ilmiöistä tulee trendejä. (Hiltunen 2017, 29.) Tällaisia ihmisiä ovat nykymaailmassa esimerkiksi somevaikuttajat, laulajat ja näyttelijät. Sen vuoksi markkinoidessa mm. uutta älypuhelinia ja sen uusia ominaisuuksia, tuotetta otetaan mainostamaan tunnettu ja suosittu julkisuuden henkilö.

Innovaation diffuusioteoria on vain yksi monista muutosteorioista. Tämän teorian muutos tapahtuu pidemmällä aikavälillä. Esimerkiksi leimahduspisteteoria tutkii nopeammin tapahtuvaa muutosta, jolloin jokin ilmiö leviää kuluttajien keskuudessa äärimmäisen nopeaa tahdilla. (Hiltunen 2017, 31.) Ilmiöt voivat kuitenkin kadota yhtä nopeasti kuin ovat tulleet. Jokin keksinnöt ovat pysyviä, mutta niiden rinnalla ilmestyy innovaatioita, jotka katoavat nopeasti saavutettuaan suosionsa huipun. Varsinkin silloin kun ilmiöllä tai innovaatiolla ei ole uutta tarjottavaa tai kehitysmahdollisuutta.

Kirjastot ovat kehittyneet ajan myötä, mutta ne koetaan yleisesti, kuten vuoden 2018 valtakunnallisesta kyselystä näkyy. (Wallius 2018). Kirjastot ovat omalla tavallansa ajattomia, koska kirjoja tullaan lukemaan tulevaisuudessa ja niitä tullaan haluamaan lainata. Mutta pysyäkseen mukana yhteiskunnan kehityksessä on kirjastojenkin täytynyt seurata trendejä ja pysyä ajan tasalla asiakkaiden ostokäyttäytymisestä. Esimerkiksi digitalisaation myötä kirjastoihin on tullut itsepalvelukassoja, joissa pystyy lainaamaan ja palauttamaan kirjat. Kirjastojen täytyy tulevaisuudessakin pystyä seuraamaan ja vastaamaan näihin muutoksiin.

4.2 Trendien ennakointi

Ennakointi ei ole sama asia kuin ennustaminen. Ennakoiminen tiedostaa, että tulevaisuutta ei voi todistaa varmasti. Ennakointi käyttää kysymystä: "Mitä jos..." ja ennakkoinnilla pyritään pohtimaan erilaisia skenaariota ja tapahtumia tulevaisuudelle. Tulevaisuutta ei voi täysin ennakoida vaan ennakointi tapahtuu monen datan avulla. Jatkuvia pitkään kestäviä muutoksia on helpompi ennakoida, koska ne ovat jatkuneet jo pidempään ja niiden täysi muutos kestäisi paljon aikaa eikä nopea muutos ole mahdollinen. Mutta näidenkään muutoksien ennakoiminen tapahtuu nykyajan lukujen avulla, joten niistä ei ole täyttä varmuutta. Ennakointi ei ole täydellinen totuus ja sen vuoksi ennakkoinnissa tutkitaan monia eri tapahtumia ja trendejä. (Hiltunen 2017, 35.)

Tulevaisuuden ennakkoinnissa yhdistyvät historian, nykypäivä sekä mielikuviutus. Ennakoinnissa käytetään työkaluna erilaisia trendejä. Trendit ovat suuntia muutokselle. Trendit määräävät mihin suuntaan muutokset liikkuvat ja miten ne kehittyvät. Trendit voivat vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen, palveluiden kehittymiseen ja jopa yleisiin tilanteisiin ja ne ovat pitkäaikaisia, koska trendit määräytyvät menneisyyden mukaan. Niitä pystytään tutkimaan ja ennakoimaan menneisyyden avulla. Trendit ovat pitkän aikavälin muutoksia eivätkä ne muutu tai katoa hetkessä. (Hiltunen 2017, 35, 56-57.) Trendejä on monenlaisia, koska niitä näkyy kuluttajien käyttäytymisessä ja yritysten toiminnassa monelta osalta, kuten teknisesti, taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti. Opinnäytetyössä keskitytään vain pariin trendien osaluueeseen, jotka vaikuttavat isolla skaalalla ja ovat pitkäkestoisia ja minkä on tutkittu vaikuttavan kirjastojen toimintaan.

Hiltunen (2017, 37.) mukaan megatrendit ovat yksi trendien osa-alue. Megatrendit ovat pitkäkestoisia trendejä, jotka kestävät tai ovat kestäneet jopa vuosisatoja. Megatrendit vaikuttavat laajasti ja globaalisti kokoväestöön, ja ovat osana niin ihmisten kuin palveluiden arkea. Esimerkkejä megatrendeistä nykypäivänä ovat digitalisaatio, ilmastonmuutos, väestön ikääntyminen ja globalisaatio.

Digitalisaatio ja näkyy jokaisen ihmisen arjessa joka päivä. Digitalisaatio näkyy palveluiden sähköistymisessä. Palvelut, jotka pystytään, muutetaan digitaalisiksi ja näin saataville usein suoraan puhelimeen. Esimerkiksi pankkien tunnusluku sovellukset paperisten tunnuslukukortin tilalle. Digitalisaatio ei ole näyttänyt hidastuksen merkkejä vaan päinvastoin. Se jatkaa yleistymistään ja kehitystään. Kuluttajien on helppo käyttää erilaisia palveluita, milloin ja missä vain. Kulutuksesta on tullut nopeampaa ja helpompaa. Lisäksi myös tiedon etsiminen on helpottunut, koska avointa data on saatavilla kenelle vain. (Hiltunen 2017, 50-51.) Digitalisaation myötä kilpailu eri palveluiden ja yritysten välillä on kiristynyt. Kuluttajien on helppo löytää internetistä esimerkiksi sama tuote eri sivustoilta eri hintaan. Tiedon ja datan avoimuus vaikuttavat palveluiden avoimuuden arvostamiseen, koska kun kaikki informaatio on saatavilla, on helpompi luottaa yritykseen. Jos palvelun huomataan olevan epäluotettava, on äärimmäisen helppo kilpailuttaa ja löytää netin välityksellä yritys, joka on avoimempi ja luotettavampi.

Globalisaatio eli kansainvälistyminen on toinen megatrendi, joka näkyy ihmisten arjessa ja varsinkin erilaisissa palveluissa. Globalisaatiokin on pitkäaikainen trendi, joka on alkanut yleistymään toisen maailmansodan jälkeen ja se kasvu on vain noussut. Yksittäiset kuluttajat pystyvät ostamaan internetin kautta tuotteita ympärimaailmaa, koska rahaliikenne on helpottunut. Liikennettä rajojen yli ja maiden välillä on enemmän kuin koskaan. Juuri näiden vuoksi Suomi on viimeisen noin 30 vuoden aikana muuttunut kansainvälisemmäksi niin palveluiden kuin väestön kannalta. Suomessa on monikulttuurista väestöä, joka näkyy varsinkin pääkaupunkiseudun katukuvassa, mutta myös ympäri maata. Lisäksi se näkyy myös globaaleissa yrityksissä, jotka ovat päätyneet Suomessa niin isompiin kuin pienempiin kaupunkeihin. (Hiltunen 2017, 40.)

Muutokset voivat olla myös ennalta arvaamattomia, jos ne kehittyvät huomaamatta. Tämän vuoksi on tärkeää tutkia myös heikkoja signaaleja, jotka ovat muutoksien ensimmäisiä askeleita. Heikot signaalit voivat olla huhupuheita, tviittejä tai lehtijuttuja. Niihin suhtaudutaan usein väheksyen, mutta näiden signaalien huomaaminen ajoissa tuo etumatkaa uusien muutoksien suunnille. Se on palveluille kilpailuvaltti ja tuovat mahdollisuuden olla edelläkävijä. Heikon signaalin voi testata testiryhmällä, jotta siihen saisi dataa esim. kuluttajien reaktiosta ja ajatuksista, mutta niiden relevanssia ei voi etukäteen sanoa mitenkään. Niitä

voidaan sen sijaan vahvistaa yhdistämällä useampia heikkoja signaaleja ja prosessilla vahvistaa niitä. (Hiltunen 2017, 64-66.) Heikot signaalit voivat olla riskejä, mutta ne ovat myös mahdollisuuksia. Niitä tutkimalla näistä signaaleista voi kerätä todella arvokasta dataa. Heikkojen signaalien tutkiminen antaa palveluille mahdollisuudet ennakoida asiakkaiden tarpeita jo ennen kuin suuremmalle kuluttajaryhmälle syntyy ostoprosessin ulkoinen tai sisäinen ärsyke.

Heikkoja signaaleja pystytään tutkimaan ja keräämään eri tavoilla. Organisaatioilla on työkaluja, joihin kerätään dataa heikoista signaaleista, jotta ne löytyvät samasta paikasta ja ovat koko yrityksen saatavilla. Näin heikkojen signaalit pysyvät yrityksen muistissa. Heikkoja signaaleja löytyy kaikkialta ympäriltä. Jotkut ovat helpommin huomattavissa kuin toiset. Signaaleja pystyy löytämään esimerkiksi sosiaalisen median postauksista ja palveluiden asiakaspalvelutilanteesta. Se voi olla vain ohi menevä idea tai palaute, jonka kuluttaja sanoo vain jutustellakseen. (Hiltunen 2017, 70.)

4.3 Tulevaisuuden trendit kirjastoissa

Kirjastot ovat aina olleet avoimia tiedonlähteitä. Ne ovat kehittyneet ja aineistot ovat monipuolistuneet ajan myötä ja niiden palvelut ovat seuranneet teknologian kehitystä. Martti Leppänen (2005.) tutki ja käänsi tutkija Thomas Freyn kirjoituksen, joka tarkastelee millaisia muutoksia tulevaisuuden kirjastot käyvät läpi. Artikkelissa on kymmenen tulevaisuuden trendiä, joiden avulla pohditaan kuinka kirjastojen palvelut muuttuvat:

- Teknologia jatkaa uudistumistaan ja vanha tulee jatkossakin siirtymään uuden tieltä.
- Tiedon ja informaation vastaanottaminen muuttuu viestintäjärjestelmien kehittyessä.
- Aineistojen säilytystilat tulevat pienenemään ja tämän tilan pienuuden raja on tulossa vastaan
- Hakuteknologiat tiedonkeruussa tulevat muuttumaan monimutkaisimmiksi
- Vuoropuhelu ja verbaalinen informaation kulku tulevat yleistymään syrjäyttäen kirjoitustaidon kokonaan.
- Palveluilta tullaan vaatimaan enemmän nopeutta ja sen vuoksi myös asiakkaiden tarpeiden ennakoiminen muuttuu vaikeammaksi.
- Informaationlähteiltä tullaan vaatimaan kansainvälisempiä aineistoja
- Kansainväliset järjestelmät tulevat yleistymään.
- Asiakas tulee kallistumaan enemmän kokemus- kuin tuotetalouteen.
- Kirjastot tulevat olemaan kulttuurikeskuksia.

(Leppänen 2005.)

Leppäsen referoimassa tekstissä tuli esiin vuoden 2005 trendejä tulevaisuudelle. Ne lisättiin opinnäytetyöhön, jotta saataisiin näkökulmaa sille, kuinka vuonna 2005 ajateltiin kirjastojen tulevaisuutta, jotta trendejä ymmärrettäisiin paremmin. Koska trendit nousevat menneisyydestä. Sen aikaisissa kirjaston tulevaisuuden katsauksissa tuli ilmi teknologia jatkuva kehittyminen, vuoropuhelu, kansainvälisyys vuoropuheluissa ja aineistoissa, palveluiden nopeuttaminen ja kirjastojen monikäyttöisyys ja kirjastot kulttuurikeskuksina.

Kaikki edellä mainitut kuten vuoropuhelu, kansainvälisyys ja kirjaston monikäyttöisyys, ovat läsnä Suomen nykyisissä kirjastoissa. Kirjastoissa on otettu käyttöön uutta tekniikkaa, kuten Ekirjastot, jotka tarjoavat äänikirjoja ja ekirjoja myös kirjasto ulkopuolelle. (Ekirjasto.) Kirjastojen itsepalvelukassat ovat heijastettavissa nopeampaan ja tehokkaampaan palveluun. Uusi kirjasto laki 2017 vaati kirjastoja olemaan avoimia sivistyksen ja kulttuurin lähteitä koko väestölle, jossa on monipuolinen tarjonta ja osaava ohjaus. Palveluiden pohjana ovat yhteisöllisyys, tasa-arvo ja kulttuurillinen moninaisuus. (Selkee 2017b). Kirjastoista on tullut kansainvälisempiä ja kirjastoissa näkyy kansainvälisyys niin aineistoissa kuin tapahtumissa.

Vaikka kirjastot ovat ajattomia palveluita, on niiden pakko pysyä mukana kehityksessä, jotta ne vastaisivat kävijöiden odotuksiin ja tarpeisiin. Kirjastojen täytyy seurata esimerkiksi megatrendejä ja heikkoja signaaleja. Trendien seuraaminen kirjastoissa monipuolistaa ja kehittää palveluita ja auttaa niitä pysymään mukana ihmisten arjessa.

4.4 Kirjastojen megatrendit ja heikot signaalit

Megatrendien vaikutukset näkyvät kirjastoissa eniten. Esimerkiksi digitalisaatio ja jatkuvasti kehittyvä teknologia on tuonut jo nyt kirjastoihin erilaisia palveluita. Kirjastot ovat investoineet sähköisiin itsepalveluihin ja lisäksi tuoneet valikoimiinsa erilaisia uusia laitteita, kuten lukulaitteita. Myös verkkokirjastot ovat yleistyneet ja ekirjoja pystyy lukemaan ja varaamaan kirjastojen sivuilta. Fyysisiä kirjoja pystytään heittämään pois ja tuomaan tilalle uusia, koska tila on rajallinen, mutta samalla fyysisiä kirjoja saa siirrettyä sähköiseen muotoon. Kirjastot ovat pystyneet digitalisaation myötä pystyvät olevaan vielä enemmän saatavilla eikä paikapäälle meno ole välttämätöntä. Teknologia kehittyy koko ajan ja se tulee tekemään niin jatkossakin. Kirjastojen palvelut tulevat jatkossakin kehittymään. Henkilökunta ja opastus tulevat pysymään, mutta pian kirjastoissa voivat olla käytössä vain itsepalvelukassat ja henkilökunta on palvelupisteillä vain opastamassa ja ohjaamassa.

Globalisaatio vaikuttaa kirjastojen eri aineistoihin. Kirjastoilta tullaan vaatimaan enemmän kulttuurillista sisältöä niin lain kuin asiakkaidenkin puolelta. Tähän osasyynä tulee olemaan näiden palveluiden ilmaisuus ja saatavuus. Vuoden 2017 kirjastolaki tekee yleisistä

kirjastoista avoimempia koko väestöä sivistäviä palveluita. Kirjastojen halutaan tulevaisuudessa tuovan kulttuuria ja sivistystä avoimesti kaikille. Uuden yleisten kirjastojen lain takia kirjastot tulevat kehittymään eri suuntaan ja niissä tulee tulevaisuudessa näkymään enemmän eri kulttuurit ja otetaan enemmän huomioon vieraskielinen väestö, kuten maahanmuuttajat. Kirjastoilta vaaditaan kulttuurillista vuoropuhelua ja yhteistyötä kansainvälisten palveluiden kanssa. Kirjastojen on muututtava väestön ja heidän toiveidensa mukana.

Myös väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku Suomessa vaikuttavat kirjastoihin. Väestön ikääntyminen on yksi tulevaisuuden megatrendeistä. (Hiltunen 2017, 38). Nuoret ovat jo etääntyneet kirjastoista, mutta jos syntyvyys jatkaa laskua ja väestöryhmät ikääntymistä, niin kirjastoissa kävijöiden ikäryhmät vanhenevat ajan kulun mukana. Jotta nuoria saataisiin taas käymään aktiivisesti kirjastossa, pitäisi kirjastojen muuttua monipuolisimmiksi ja tutkia mitä nuoret kävijät haluavat. Oodi toi nuorille lisää tiloja ja erilaisia pelimahdollisuuksia. Ne ovat kaiken ikäisille, mutta nuoret ovat näiden palveluiden demografia.

Heikkoja signaaleja pystytään kirjastoissakin keräämään ja tekemään niistä käytettävää dataa Elina Hiltunen (2017, 70.) mainitsi kirjassaan TrendWikin, joka on työkalu keräämään heikkoja signaaleja. Heikkojen signaalien kerääminen on vaikeampaa ja siksi niihin tulisi tarttua heti kun niitä tulee vastaan. Kirjastojen kyselyillä pystyy ennakoimaan asiakkaiden tarpeet, mutta kyselylomaketta täyttäessä asiakkaalle ei välttämättä tule juuri silloin mieleen, millaisille palveluille voisi olla tarvetta. Joten olisi tärkeää kiinnittää huomiota myös sosiaalisen median kanaviin ja palautteeseen, jonka voi saada suullisesti tai paperisena.

4.5 Koronan vaikutus kirjastojen tulevaisuuden trendeihin

Korona on vaatinut maailman mukautuvan tottumuksista poikkeaviin tilanteisiin. Koronajan palvelut tulevat näkymään tulevaisuuden asiakkaan mieltymyksissä. Jo nyt esimerkiksi tapahtuma-ala on kokenut täyden muutoksen joutuessaan mukauttamaan tapahtumia virtuaalisiksi. Ennakoidaan, että virtuaaliset tapahtumat ovat tulleet jäädäkseen ja tulevaisuudessa todennäköisesti nähdään monia hybriditapahtumia, jotka ovat sekä paikan päällä, että netissä. Näin esimerkiksi osallistujamäärääkin saadaan lisättyä, jos esimerkiksi tapahtumapaikalla on rajattu kävijämäärä. Lisäksi se tuo mahdollisuuksia isommalle kansainväliselle yleisölle, jotka eivät muuten olisi päässeet paikalle. Virtuaalitapahtumat tuovat uusia mahdollisuuksia ja uusia hyötyjä tapahtuma-alalle ja tapahtumien formaatille. (Maaninka 2020.)

Myös kirjastojen tapahtumia on siirretty verkkoon. Esimerkiksi Helmet kirjasto on tuonut kirjastojen musiikkipajoja ja -luentoja. Helmet kirjastot järjestävät musiikinopetuksia etänä ja

heiltä löytyy myös etä tapahtumia suomen kielen opetukselle. Helmet kirjastojen tapahtuma sivulta löytyy erilaisia tapahtumia, jotka ovat tällä hetkellä kaikki etänä. (Helmetb.)

Etäpalvelut ovat korona-ajan takia yleistyneet vahvasti ja niiden kysyntä on noussut. (Re-aktoreducation). Nämä palvelut on otettu jo käyttöön kirjastojen tarjoamissa palveluissa. Kirjastot ovat ottaneet käyttöön digitalisaation myötä esimerkiksi lainojen uusimisen nettisivujen kautta. Lisäksi musiikkipalveluita on siirretty nettiin, esimerkiksi musiikinopetus. Opetusta tarjotaan myös virtuaalisesti ja kirjastot ovat ottaneet käyttöön e-aineistoja, jotka ovat saatavilla kirjastokortilla. Tulevaisuuden asiakas tulee vaatimaan etämahdollisuuksia, kun mahdollisuutta paikanpäälle tulon ei ole. Esimerkiksi Lumme-, Lastut- ja Helmet-kirjastoissa on käytössä Rockway-kurssit eli soittokursseja, joita pystyy lainaamaan kirjastokortilla. (Helmeta; Lastu.finna; Lumme.finna).

Palveluiden ei kuitenkaan odoteta tai haluta muuttuvan kokonaan, koska monet kuluttajat arvostavat myös vanhanaikaisijakin palveluita, koska kokonainen muutos voi tuntua liian tuntemattomalta ja sen vuoksi karkottaa asiakkaan. Mäntyharjun kirjasto kyselyssä 2020 kävi ilmi, että moni piti kirjastosta sellaisenaan. Vanha uskomus hiljaisuudesta kirjastoissa tuli ilmi, kun kysyttiin perustelu miksi ei käytä kirjastoa tapaamispaikkana. Sen vuoksi olisi tärkeää löytää kompromissi vanhan ja uuden välillä, jotta niin vanhat kuin uudetkin kävijät olisivat tyytyväisiä. Kaikkia kuluttajia ei voi kuitenkaan miellyttää ja uhrauksiakin on tehtävä. Vanhat kävijät ovat pohja palveluille ja uudet kävijät niiden tulevaisuus, mutta pysyvät, aina takaisin tulevat kuluttajat ovat palveluiden tukipilarit. Nämä ovat ne kuluttajat, joita palvelut haluavat ja jotka pitävät palvelut pystyssä.

Kirjastot eivät ole enää vain paikkoja, joihin mennään vain lukemaan. Niistä on tulossa monikäyttöisiä palveluita, jotka tuovat ihmisiä yhteen ja ovat läsnä myös kotioloissa. Ekirjastot ja erilaiset etäpalvelut kuten virtuaaliset musiikkikurssit, elokuvapalvelut tuovat kirjaston palvelut mihin vain ja milloin vain. Ihmiset etsivät korona-aikana vapaa-ajalleen uusia harrastuksia, koska kokevat karanteeneja ja normaalit harrastustilat ovat kiinni. Esimerkiksi soittimien lainaaminen tuo mahdollisuuksia harrastaa kotona. Kirjastojen etäpalveluilla on paljon mahdollisuuksia viruksen takia ja niiden markkinointi ja mainostaminen varsinkin nyt on kannattavaa.

5 Työnkulku

5.1 Kirjastojen palveluiden benchmarking

Benchmarkkaus eli vertailukehittäminen, on tutkimusmenetelmä, joka perustuu yrityksen oman toiminnan ja kilpailijan toiminnan vertaamiseen. Se on oppimisprosessi. Se perustuu muiden toiminnasta oppimiseen, jolloin oma yritys oppii esikuvista. Menetelmän tavoitteena on kyseenalaistaa omaa toimintaa ja löytää oman toiminnan heikkoudet. Benchmarkkaus auttaa analysoimaan muiden yrityksiä ja erilaisia ratkaisuja, jotka voivat auttaa kehittämään palvelun tai yrityksen omaa toimintaa. (Oppariapu.)

Opinnäytetyöhön valittiin benchmarking tutkimusmenetelmäksi, koska vertailukehittäminen tuo esiin eri kirjastojen jo toimivia ratkaisuja. Mäntyharjun kirjaston musiikkipuoli on nyt aikaansa jäljessä. Sen lisäksi kirjaston musiikkipuoli on yksipuolinen. Tämän vuoksi opinnäytetyöhön etsittiin monipuolisia ja uusia tai uudistettuja kirjastoja. Monipuolisemmalla palvelualikoimalla pystytään vastaamaan useamman kuluttajan tarpeisiin.

Benchmarking sopii opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi palvelumuotoilun kannalta. Benchmarking ideoissa otetaan huomioon asiakaslähtöisiä ideoita ja pyritään vastaamaan Mäntyharjun kirjaston asiakkaiden toiveisiin ja tarpeisiin. Data, jonka Mäntyharjun kirjasto keräsi kyselyillään, auttaa antamaan suuntaa käyttäjien toivomiin uudistuksiin. Opinnäytetyö ottaa huomioon asiakaslähtöisyyden palveluissaan niin asiakkaiden toiveiden kuin helpon saatavuuden ja avoimuuden kautta. Tutkimuksessa pidettiin myös mielessä tulevaisuuden trendit ja niiden mahdollinen vaikutus palveluiden suosioon.

Opinnäytetyössä on tavoitteena benchmarkata palveluita, jotka ovat uuden yleisten kirjastojen lain mukaisia. Eli saatavilla kaikille ja kannustavat harrastustoimintaan. Benchmarking kohteissa ja palveluissa otetaan huomioon myös kulttuurillisuuden jatke, jotta Mäntyharjun kirjastoon sataisiin kulttuurillista monimuotoisuutta. Mäntyharjun kirjastolla on jo varattavissa oleva näyttelytila. Se avaa jo mahdollisuuksia eri kulttuurien taidenäyttelyille. Mutta myös musiikkipuolella on isot mahdollisuudet kulttuurillisuuteen ja sen vuoksi myös se näkökulma on pidetty mielessä palveluita tutkiessa ja ideoidessa.

5.2 Benchmarking kirjastot

Opinnäytetyöhön valittiin viisi kirjastoa. Benchmarking kirjastoja valittiin mukaan tietyn kriteerein. Tarkoituksena oli tuoda esille uudempia tai remontoituja uudistettuja kirjastoja, jotta ne heijastaisivat paremmin nykyaikaa ja uutta olisivat uuden yleisten kirjastojen lain mukaisia. Mukaan haluttiin myös ottaa ulkomaalaisia kirjastoja, jotta näkökulma kirjastopalveluiden kehittämiseen saisi myös kansainvälisyyttä. Tämä kuitenkin osoittautui vaikeaksi,

koska yllättävän monesta eurooppalaisesta kirjastosta ei löytynyt tietoa musiikkipuolesta englanniksi. Perustietoa löytyi englanniksikin, mutta yksityiskohtaisempaa tietoa esimerkiksi musiikkitaloista, löytyi vain maan omalla kielellä.

Helsingin keskuskirjasto Oodi

Helsingin Oodi on kaupungin keskuskirjasto. Oodi ei ole vain kirjasto vaan se on tehty paikaksi, jossa ihmiset voivat oleskella, opiskella tai tulla viettämään aikaa yhdessä. Oodi on myös kulttuurikeskus, joka täydentää ympärillä olevaa kulttuurikeskittymää, johon kuuluu muun muassa Kiasma ja Musiikkitalo. Oodia ei ole tehty vain kirjastoksi vaan se on tapahtumapaikka, joka on täynnä erilaisia palveluita, jotka ovat avoinna kävijöille. (Oodib). Oodi on suunniteltu vastaamaan kuluttajien toiveita. Suunnittelussa on otettu huomioon eri käyttäjäryhmät, jotta Oodi voisi mahdollisimman tarkasti vastata kuluttajien tarpeisiin mahdollisimman monipuolisesti. Data suunnitteluun on kerätty esimerkiksi erilaisissa tapahtumissa, kampanjoilla ja verkossa. (Oodia.)

Oodilla on laaja musiikkipuoli. Oodi tarjoaa musiikinteon alusta loppuun. Valikoimasta löytyy tarvikkeet musiikin harjoitteluun, äänitykseen tarkoitettuja tiloja ja esiintymiseen tarkoitettuja saleja. Niin isompia kuin pienempiä. Oodi järjestää myös opetusta ja kursseja. Oodi tarjoaa monipuolisia tiloja myös muuhun tarkoitukseen kuten näyttelytila, pelihuoneita, elokuvateatteri ja pienryhmätila. Oodin kirjastosta löytyvät palvelut ovat mm. elokuvaesitykset, lautapelit, tulostus ja kaukopalvelut. (Helmetc).

Tampereen pääkirjasto Metso

Tampereen pääkirjasto Metso on myös uudehko kirjasto. Uusi Metso tuli valmiiksi vuonna 2017. Kirjasto tarjoaa muun muassa olotiloja, lasten ja nuorten osaston, musiikkiosaston sekä lehtisalin. Kirjasto on uudistettu pitäen mielessä sen aiempi ulkonäkö, mutta sisältö ja palvelut heijastavat nykyaikaa. Kirjaston palveluissa on otettu huomioon yhteisöllisyys sekä avoimuus kaikille mikä näkyy jo esimerkiksi esteettömässä kulkemisessa. (Tamperea.)

Tampereen Metson musiikkitilat ovat myös varattavia, kuten Oodissa. Metsossa on kolme eri huonetta erilaisiin tarpeisiin. Musiikkihuone 1 keskittyy musiikin kuunteluun sekä esimerkiksi DVD katsomiseen, mutta siellä on soittomahdollisuus akustisella pianolla. Musiikkitala 2 on tarkoitettu soittamiselle ja Rockaway-huoneessa on useampi soitin esim. Kitarra, basso, rummut (Tampereb.) Valikoima ei ole niin laaja kuin Oodissa, mutta myös Metso on käyttänyt tila kehitysprosessissa palvelumuotoilun käyttäjälähtöisyyttä. Rockaway- huone on toteutettu nimenomaan kuluttajien tarpeiden mukaisesti. Koko tila on suunniteltu ja toteutettu kävijöiden toiveiden mukaisesti. Tila on tehty yhteistyönä Rockaway musiikkikoulun ja F-musiikki soitinkaupan kanssa. (Salmi 2017.)

Lahden kaupungin kirjasto

Lahden kaupungin kirjasto on Lahdessa sijaitseva pääkirjasto. Kirjasto sijaitsee Lahden keskustassa ja sitä on remontoitu vuonna 2017. Remontti kesti puoli vuotta ja sen tarkoituksena oli laajentaa oleskelutiloja ja monipuolistaa palveluita. Aikuisten osaston remontissa lisättiin kokoontumishuoneita ja Lahti-Piste siirrettiin uudelle paikalle. Tilat ovat remontin jälkeen modernimpia ja avoimempia. (Koponen 2017.) Kirjasto tarjoaa mm. pop up-tiloja, pelihuoneen, kokoustiloja, studion ja näyttelytilan. Kirjasto tarjoaa myös tiloja musiikin harrastamiseen esim. pianohuone, joka on varattavissa asiakkaille. (Lastu.finna). Lisäksi kirjasto tarjoaa mahdollisuuksia lainata eri tasoisia soittimia pariksi viikoksi. (Lastufinnab).

Japanin Tokyo Bunka Kaikan musiikkikirjasto

Tokyo Bunka Kaikan on tehty asukkaiden pyynnöstä vuonna 1961. Se on kulttuurillinen tapahtumapaikka, jossa nähdään oopperoita ja baletteja. Se on tehty isoille klassisille konserteille ja esityksille. Rakennuksessa on harjoitustiloja, kokoontumistiloja ja musiikkikirjasto. (T-bunkaa.) Tapahtumapaikan on tarkoitus tuoda kulttuuria ja taidetta. Klassisten konserttien lisäksi rakennuksessa järjestetään pajoja ja aktiviteetteja niin nuorille kuin vanhemmillekin. He tekevät yhteistyötä mm. koulujen ja musiikki instituutioiden kanssa. Instituutiot voivat olla kansainvälisiä ja tällä on pyritty kansainväliseen ja monipuolisempaan tarjontaan. (T-bunkab.)

Tokyo Bunka Kaikanin musiikkikirjastoon on kerätty niin perinteistä japanilaista musiikkia kuin musiikkia eri maista. Kokoelmiin kuuluu mm. balettia, oopperaa ja klassista musiikkia. Kirjastossa on myös materiaaleja entisistä esityksistä, joita tapahtumapaikalla on pidetty. (T-bunkac) Sen lisäksi kirjasto tarjoaa kuunteluhuone, jossa pidetään pienempiä harjoituskonsertteja. Samassa tilassa on myös mahdollista äänittää ja tallentaa esityksiä. Lisäksi kirjasto antaa mahdollisuuden Naxos-verkkomusiikintoistopalvelun käyttöön. (T-bunkad.)

Bergenin yleinen kirjasto

Bergenin yleinen kirjasto on Norjan toiseksi isoin julkinen kirjasto. Pääkirjasto on vuodelta 1917, mutta rakennus on ollut pystyssä jo vuodesta 1872. (Bergen offentlige biblioteka.) Bergenin kirjastossa on monipuolisia musiikkipalveluita. Kirjastossa on mahdollisuus katsoa elokuvia ja kuunnella äänikirjoja. Bergenin kirjastolla on mahdollisuus soittimien lainaamiselle. Valikoimassa on mm. akustinen ja sähkökitara, viulu, ukulele ja basso. Soitinten laina-aika on kuukausi ja lainaajan täytyy olla 18-vuotias pystyäkseen lainata soittimen. (Bergen offentlige bibliotekb.) Kirjastolla on myös musiikintoistopalvelu, jolla voi kuunnella klassista musiikkia. Palvelut ovat saatavilla kirjastokortilla. Kirjastojen kotisivut tarjoavat opastusta klassisen musiikin kuunteluun sivuillansa. He ovat koonneet listan kappaleista mistä

kuuntelun voi aloittaa, mikäli palvelun käyttäjä ei tiedä mitä kuunnella ja on uusi klassiselle musiikille. (Færden.)

5.3 Kirjastojen valintakriteerit

Kirjastot, jotka valittiin opinnäytetyön benchmarkingiin, on valittu niitä tutkiessa ja yhtäläisyyksiä toisiinsa ja kriteereihin vastatessa. Kirjastot kuten Lahden kaupungin kirjasto ja Metso on remontoitu vuonna 2017. Kirjastot ovat valmistuneet vuoden 2017 yleisten kirjastojen lakien puitteissa, joka astui voimaan sen vuoden alussa. Suomalaisia kirjastoja valitessa pyrittiin pitämään mielessä vuoden 2017 laki, koska se on ajankohtainen ja tuo suuntaa mihin Suomen yleisten kirjastojen pitäisi liikkua. Oodi on kokonaan uusi kirjasto, joka valmistui vuonna 2018. Oodi on palveluiden monipuolisuudellaan inspiraation ja benchmarking kannalta otollinen, jonka vuoksi se oli ensimmäinen kohde, jota lähdettiin tutkimaan.

Opinnäytetyöhön haluttiin valita myös kansainvälisiä kirjastoja, jotta tulisi näkökulmaa siihen, kuinka kirjastojen musiikkipuoleltoimivat ympäri maailmaa. Samalla haluttiin todentaa samojen palveluiden toimivuutta. Toimivatko samat palvelut myös muille kuin suomalaisille käyttäjille. Samalla tutkittiin kuinka kansainvälisiä samat palvelut ja kehitetyt palveluideat ovat.

Palvelumuotoilun käyttäjälähtöisyys oli yksi isoista tekijöistä, koska se oli yksi keskeisistä tekijöistä. Palvelumuotoilu auttaa tekemään kirjaston palveluista ja jopa ulkonäöstä käyttäjien näköisen. Oodissa ja Metsossa molemmissa on ajateltu palvelumuotoilun käyttäjälähtöisyyttä. Oodi on tehty alusta asti kävijöiden toiveita kuunnellen. Palveluissa ja jopa sisustuksessa. (Oodia). Tampereen Metso taas otti kävijöiden toiveet huomioon nimenomaan musiikkipuolella. Rockaway-huone tehtiin käyttäjien toiveesta ensin kokeiluna, mutta se huone tuli jäädäkseen. (Salmi 2017.) Molemmissa kirjastoissa on otettu huomioon esteettömyys ja monipuolisuus.

Musiikkipuolien monipuolisuus oli iso kriteeri kirjastoja valitessa. Näiden kirjastojen musiikkipalveluissa on joitain eroja, mutta työssä lähdettiin hakemaan samankaltaisuuksia. Uudistetuihin kirjastoissa näkyi samanlaisia palveluita ja niistä tuli benchmarkattavaa materiaalia, koska ne olivat käyttäjien toivomia, kuten tilat tai ne olivat suosittuja kirjastoissa. Eroavaisuuksia näiden kirjastojen välillä oli vähemmän, mutta myös samankaltaisuuksia löytyi paljon. Kaikissa kirjastoissa esimerkiksi oli käytettävissä Naxos- musiikintoistopalvelu.

Tokyo Bunka Kaikanin tuo Oodin kanssa näkökulmaa isommalle kulttuuriympäristölle kirjastoissa ja niiden ympärillä. Tokyo musiikkikirjasto on samassa tapahtumapaikassa kuin konserttisali, jossa pidetään isoja ooppera ja balettiesityksiä, mutta pienemmissä saleissa on mahdollisuus pienempiin konsertteihin ja esityksiin. Oodia on kutsuttu ympäristönsä

kulttuurinjatkeeksi. Kirjastot ovat nykyään sivistyksen ja kulttuurin lähteitä, jotka ovat saatavilla kaikille. Kulttuurillisuus olisi tärkeää pitää osana kirjastoja, koska kaikilla ei ole varaa käydä museoissa ja näyttelyissä. Kirjastoilla on varattavilla näyttelytiloillaan mahdollisuus tukea esimerkiksi taiteilijoita, jotka haluavat työnsä näkyville tai tehdä yhteistyötä koulujen ja instituutioiden kanssa.

Bergenin kirjasto tuo omia kulttuurillisia mahdollisuuksia elokuvateatterillaan. Elokuvateatteri toisi mahdollisuuden erilaisten elokuvien näyttämiseen, kuten Bergenin kirjasto on tehnyt. Bergenin kirjasto pitää elokuvanäytöspäiviä. (Bergen offentlige bibliotek.) Myös Oodissa on elokuvahuone, jossa voi pitää isompia näytöksiä esimerkiksi sellaisille, joilla ei ole mahdollista käydä elokuvissa. Oodin Kino Reginaa on mahdollista käyttää niin auditoriona kuin elokuvateatterina. Kirjasto tarjoaa näytöksiä, mutta se on varattavissa myös Varaa-mosta. (Oodic.)

Lahden kaupungin kirjasto edustaa benchmarking valinnoissa pienempää kirjastoa. Muut kirjastot ovat kooltaan melko suuria ja palveluiden monipuolisuus on mahdollista isojen tilojen vuoksi. Lahden kaupungin kirjasto tuo erilaista näkökulmaa ja näyttää, että hieman pienempikin kirjasto voi tuoda monipuolisia palveluita kävijöilleen. Esimerkiksi käyttämällä samoja tiloja eri tarkoituksiin.

Suomen kirjastoista valittiin tutkimukseen kolme erilaista kirjastoa, jotka ovat tehneet omia ratkaisuja palveluissaan. Samalla kuitenkin etsittiin samankaltaisuuksia kirjastojen välillä, koska haluttiin nostaa esille myös palveluita, jotka ovat uudistuksien tai rakennuksen jälkeen toiminnassa. Nämä palvelut, kuten Rockwayhuone, ovat olleet toimivia ja suosittuja näissä kirjastoissa.

5.4 Benchmarkkattavat ideat

Opinnäytetyön kirjastojen benchmarking ideat laitettiin taulukkoon, jotta ne olisivat helposti katseltavissa ja niiden yhtäläisyydet olisivat helposti esillä. Benchmarking ideat rajattiin seitsemään sopivimpaan palveluun. Näitä palveluja yhdistelemällä on mahdollista saada toimivia ratkaisuja esimerkiksi musiikin etäopetus ja Rockway- kurssit.

Kirjasto	Helsingin keskuskir- jasto Oodi	Lahden kau- pungin kir- jasto	Tampereen pääkirjasto Metso	Tokyo Bunka Kai- kan Musiik- kikirjasto	Bergenin yleinen kir- jasto
Musiikintois- topalvelu	-Naxos mu- siikintoisto- palvelu	-Naxos mu- siikintoisto- palvelu	-Naxos mu- siikintoisto- palvelu	-Naxos mu- siikintoisto- palvelu	-Naxos mu- siikintoisto- palvelu
Soitinten lai- naaminen (kotiin ja kir- jastossa)	-Soittimia lainattavissa kotiin ja kir- jastossa	-Soittimia lainattavissa kotiin ja kir- jastossa	-Soittimia lainattavissa kotiin ja kir- jastossa	-	-Soittimia mahdollista lainata kotiin
Musiikki- huone soit- tamiselle	-Huoneita soittamiselle	-2 Piano- huonetta	-3 musiikki- huonetta	-	-
Musiikin etä- opetus	-Rockway	-Rockway	-Rockway	-	-
Musiikin- kuuntelu- huone/TV- huone	-Elokuva- huone näy- töksille	-TV-huone, jossa katsoa DVD ja kuunnelle CD	-Huoneessa 1 voi kuun- nella ja kat- soa levyjä	-	- Elokuva- huoneessa
Esitystilat	Isompia ja pienempiä tiloja	-Metso lava	-	-Iso sali ja pienempi sali	-
Musiikkistu- dio	-Äänitystilat	-Rock- wayhuo- neessa ää- nitysmahdol- lisuus	-Äänitysstu- dio	-Kuuntelu- huoneessa nauhoitus- mahdolli- suus	-

Ensimmäisenä yhtäläisyytenä kaikilla kirjastoilla oli Naxos- virtuaalisen musiikkikirjaston tarjoaminen palveluissa. Kaikissa valituissa kirjastoissa oli mahdollisuus tämän musiikintoistopalvelun käyttöön. Naxos on kansainvälinen ilmiö ja se on sisältää klassista, taidemusiikkia, kansanmusiikkia ja jazzia. Naxos toimii kirjastokortilla, millä laitteella vain kotona tai kirjastoissa. (Musiikkikirjastotb.)

Kansainvälinen musiikintoistopalvelu tuovat erilaisia mahdollisuuksia kirjastoille. Tutkiessa Lumme kirjastojen E-aineistoja, Naxos huomattiin olevan jo näiden kirjastojen käytössä. Naxos tarjoaa kattavan valikoiman klassista musiikki ja esimerkiksi jazzia. Koska Mäntyharju kuuluu Lumme-kirjastoihin, on kirjaston asiakkailta jo mahdollisuus käyttää palvelua. Naxos oli hieman vaikea löytää, eikä lyhyt esittely ennen linkkiä kertonut palvelusta paljon. Bergenin kirjasto tarjosi ohjausta klassisen musiikin valinnassa. Heidän sivuillansa oli opastus ja lista erilaisista klassisen musiikin kappaleista. (Færden.). Tavoite oli käyttäjälähtöisyys ja se pienentää aloittamisen kynnystä uusille kuuntelijoille. Opastus jo palvelusta kerrottaessa saa palvelun tuntumaan helpommin lähestyttävältä. Musiikintoistopalvelu sopisi nii uusille kuin vanhoille kuuntelijoille. Ne, joille klassinen musiikki on jo tuttua, ei ole ongelmia etsiä omia suosikkejaan ja löytää samalla uusia kappaleita. Mäntyharjun kirjasto voisi mainostaa Naxos- palvelua esimerkiksi luomalla klassisen musiikin soittolistan, jotta palvelu saisi näkyvyyttä. Aloittelija ystävällisiä listoja voisi olla useampia eri genrejen mukaan. Suosittelevat sisältäisivät klassikoita ja tunnettuja kappaleita, jotka voivat jotkut olla ennestään enemmän tai vähemmän tuttuja. Mäntyharjun kirjasto voisi mainostaa palvelua enemmän, jotta asiakkaat tulisivat siitä tietoisemmaksi ja tarjota samanlaista ohjausta klassisen musiikin kuunteluun, kuten Bergenin kirjasto. Klassinen musiikki voi tuntua vaikealta lähestyä, jos ei tiedä mistä aloittaa, mutta valmis lista tunnetuista kappaleista ja säveltäjistä madaltaisi kynnystä.

Bergenin kirjasto kannustaa kuuntelemaan erilaista musiikkia kävijöille myös Spotifyn kautta. Kirjasto on laatinut oman profiilin Spotify-palveluun, johon kirjasto lisää uutta julkaistua musiikkia. (Ness.). Soittolistoja on eri genrejen mukaan esim. punk, jazz ja hiphop. Kuten Naxos-musiikkipalvelu, tämä toisi mahdollisuuden kirjastossa kävijöille mahdollisuuden tutustua eri genren musiikkeihin suoraan Spotifyn kautta. Kirjaston soittolistoissa voisi olla tunnettuja bändeja eri aikakausilta. Niihin olisi helppo lisätä uusia kappaleita, mutta samalla pitää vanhat klassikot listalla. Lisäksi Spotify on jo monien suomalaisten käytössä ja kirjaston soittolista levittäisi tietoisuutta esimerkiksi Suomessa menestyneistä kappaleista niin ulkomaalaisista kuin suomalaisista kappaleista. Tämän palvelun pystyisi yhdistämään

musiikinkuunteluhuoneisiin tai koti käyttöön. Musiikkia pystyisi kuuntelemaan kotona tai tulla kuuntelemaan kirjastolle.

Erilaiset musiikkihuoneet ovat yleistyneet kirjastoissa. Musiikin soittomahdollisuuksia on enemmän ja monipuolisemmin. Useampi musiikkihuone toisi mahdollisuuden monipuoliseen palveluntarjontaan. Tilan puutteessa huoneiden käyttötarkoituksia voi yhdistää. Tampereen Metso ja Lahden kaupungin kirjasto yhdistivät musiikinkuunteluhuoneet DVD- ja Bluray-levyjen katsomisen kanssa. Tampereen Metson musiikkihuoneissa 1 ja 2 on molemmissa myös mahdollisuus pianon soittamiseen. (Musiikkikirjastota.) Musiikinkuuntelu-/TV-huoneissa on myös se etu, että vaikka niihin olisi mahdollista tuoda omia elokuvia, niihin pystyy lainaamaan kuunneltavaa ja katseltavaa myös kirjastosta. Useimmilla nuoret pitävät omia kuulokkeita mukanaan, mutta kirjastosta voisi olla mahdollisuus myös kuulokkeiden lainaamiselle, näissä tiloissa ja niiden ulkopuolella.

Elokuvahuoneet, kuten Bergenin ja Helsingin kirjastoissa, toisivat mahdollisuudet elokuvanäytöksiin ja -tapahtumiin. Bergenin kirjastossa pidetään elokuvanäytöksiä esimerkiksi ikäryhmien perusteella. On lasten näytöksiä, aikuisille ja dokumentteja. (Bergen offentlige bibliotekc.) Mäntyharjun kirjastoissa voisi pitää tapahtumina elokuvailtoja tai päiviä. Eri ikäryhmille eri päivinä. Tällaiset huoneet voisivat käyttää hyödykseen kirjaston elokuvavalikoimaa ja lisäksi Lumme-kirjastojen omaa Viddla- elokuvapalvelua, jos esimerkiksi oma elokuvien suoratoistopalvelu on vielä suunnitteilla. Isommat elokuvanäytökset toisivat mahdollisuuden myös kulttuurillisuuteen ja opetukseen, jos näytöksiin otetaan mukaan dokumentteja ja eri maalaisia elokuvia.

Soitinten lainaaminen on yksi benchmarking kohde, koska niitä oli lainattavissa, melkein kaikissa benchmarking kirjastoissa. Lisäksi soitinten lainaaminen oli käyttäjien toiveena Mäntyharjun omatoimikirjasto-kyselyssä 2019. Lisäksi toivottiin myös yleisesti harrastustoimintaa. Soitinten lainaaminen toisi mahdollisuuden aloittaa soittimen soittamisen. Kaikki eivät halua investoida soittimeen heti, joten niiden lainaaminen on optimaalinen tilaisuus kokeilla, kannattaako tiettyyn soittimeen sijoittaa. Kun soittimia on eri tasoisia, on parempi monipuolisempi valikoima lainata soittimia eri ikäisille käyttäjille. Esimerkiksi Lahden kirjaston eri tasoiset kitarat, jotka on tarkoitettu eri ikäisille lapsille. Eri tasoisilla soittimilla saataisiin eri ikäisiä kokeilemaan heidän tasoisillaan soittimilla. Tällä kannustettaisiin myös nuoria tulemaan kirjastoon. Kaikissa suomalaisissa kirjastoissa oli mahdollista lainata ukulele.

Lainattavat soittimet eivät voi olla kovin isoja, jotta ne olisi mahdollisesti helppo kuljettaa kotiin mukaan. Kuitenkin, jos kotona soittomahdollisuutta ei ole, olisi kirjaston hyvä järjestää tai tarjota myös soittamiseen tarkoitettuja tiloja. Tämä toisi myös lisää monipuolisuutta lainattaviin soittimiin. Kirjaston omissa musiikkitiloissa voisi olla mm. piano, rummut ja

vahvistimia vaativat soittimet, kuten sähkökitara. Nämä toisivat mahdollisuuden jopa bänditoiminnalle. Lisäksi eri soittimilla varustetut musiikinsoittuhuoneet tuovat monipuolisuutta kokeilla erilaisia soittimia.

Benchmarkingissa nousivat esiin musiikkistudiot, joissa on äänitysmahdollisuus. Tällaisia tiloja on mm. Oodissa ja Metsossa. Oodilla on käytössään varattavissa oleva äänitysstudio, jossa voi äänittää laulua ja soittoa. Tampereella taas äänitysvälineet sijaitsevat Rockway huoneessa. Tokion musiikkikirjastossa nauhoitustila on hieman erilainen. Kuuntelutila on äänitys ja nauhoitus mahdollisuuden lisäksi myös yksityinen esiintymistila. Äänitystila tuo mahdollisuuksia uusille ja vanhoille musiikin soittajille. Uusille harrastajille, musiikkistudiot voivat tuoda motivaatiota, että kirjastossa voi edetä äänitykseen asti. Lisäksi nämä tilat houkuttelevat jo bänditoimintaa harrastavia tai indie bändejä, jotka ovat etsimässä varattavia tiloja. Lisäksi nämä tilat antavat mahdollisuuden yhteistyöhön esimerkiksi musiikkiyhtiöiden tai -koulujen kanssa.

Etätyöskentely tulee olemaan tulevaisuudessa yksi megatrendi. Koronan takia ihmiset ovat joutuneet tottumaan etäpalveluihin ja työhön ja sitä tullaan vaatimaan jatkossakin. Kaikissa benchmarking Suomen kirjastoissa oli käytössä Rockway-kurssit. Myös Lumme-kirjastoilla, joihin Mäntyhärjun kirjasto kuuluu, on nämä kurssit käytössä. Soitinten lainaamisen yhteydessä näiden kurssien markkinointi auttaa varsinkin aloittelijoita alkuun. Rockway- kursseja voi lainata kirjastoon nettisivuilta ja harjoitella paikan päällä, jos kirjastossa on musiikkihuoneita. Mutta ne ovat lainattavissa myös etämateriaaliksi kotiin. Etäkurssit tuovat harrastukset kotiin ja ne ovat trendien mukaisia, koska etätyöskentely ajankohtaista. Kursseista kerrotaan Lumme-kirjastojen sivuilla vähän, mutta soittimien lainausmahdollisuuden kanssa kiinnostus näistä kursseista on mahdollista herätä. Lisäksi, koska ne ovat jo käytössä, ei uusia kursseja tai palveluita tarvitsi hankkia.

Tokion Bunka Kaikanissa, Helsingin Oodissa ja Metsossa on mahdollisuus esiintyä. Tokiossa ja Helsingissä on saatavilla isompia ja pienempiä tiloja ja Metsossa on Metso lava esiintyjille. Varattavat esiintymistilat lisäävät motivaatiota harrastamiseen Mäntyhärjun uusille ja vanhoille harrastajille motivaatiota. Musiikkia harrastavilla olisi mahdollisuus päästä esiintymään bändiensä kanssa tai jopa yksin. Paikkakuntalaisille voisi järjestää monipuolisia konsertteja ja musiikkiohjelmaa pienemmälläkin lavalla. Tokion Bunka Kaikan tekee yhteistyötä esimerkiksi koulujen kanssa. Mäntyhärjun kirjastossa voisi esiintymispaikan myötä olla mahdollisuus järjestää koulujen musiikkiesityksiä tai järjestää musiikkiaiheisiapajoja. esiintymistila on monikäyttöinen, kuten Oodin esiintymistilat. Oodin pienempiä esiintymistiloja käytetään niin konsertteihin kuin luentoihin. Pienempi esiintymistila toisi mahdollisuuksia myös musiikkiosaston ulkopuolelle. Samaan esiintymistilaan voisivat käyttää myös

kirjailijavieraat, joita toivottiin Mäntyharjun kirjaston kyselyissä. Kirjaston kaikenlaisia tapahtumia tullaan todennäköisesti etätyöskentelyn tavoin vaatimaan myös virtuaalisina, joten esiintymistilassa olisi hyvä olla välineet, myös virtuaalisille tapahtumille.

6 Asiantuntijoiden haastattelut

6.1 Sähköpostihaastattelut

Opinnäytetyön tutkimuksen tulokset todennetaan haastattelumenetelmällä, jotta saataisiin todennettua kerättyä dataa. Haastatteluiden tavoitteena oli saada tietoa benchmarking ideoiden toimivuudesta ja siitä, millaisina ammattilaiset näkevät kirjastojen musiikkipuolet. Haastattelu tapahtui eri kirjastojen musiikkipuolien vastaavien kanssa. Mikäli kirjastoissa ei ole musiikkipuolien vastaavia niin haastatellaan kirjaston muuta henkilökuntaa, joka on mahdollisesti vastuussa useammasta osastosta.

Haastattelu tapahtui sähköpostihaastattelulla. Kyselyyn pyydettiin vastaamaan kolmesta eri kirjastosta: Tampereen pääkirjasto Metsosta, Lahden kaupungin kirjastosta ja LUT:n tiedekirjastosta. Lahden kaupungin kirjastosta otettiin yhteyttä kahteen kirjaston musiikkipuolen asiantuntijaan ja Tampereen Metsosta otettiin yhteyttä musiikkipuolen vastaavaan ja LUT:n kirjastovastaavaan. Tampereen Metson musiikkipuolen vastaava ei ikävä kyllä ehtinyt vastaamaan kyselyyn. Haastattelussa olivat avoimet kysymykset sekä yksi kysymys, jossa olivat kyllä tai ei vastaus. Haastattelussa kysyttiin benchmarking ideoiden toimivuudesta ja millaiselta tulevaisuuden kirjastot näyttävät ja millaisia palveluita musiikkipuolilla on. Lisäksi kysyttiin kuinka digitalisaatio vaikuttaa kirjastojen musiikkipalveluihin ja onko kirjastoissa, jotain mitä haluttiin mahdollisesti säilytettävän ja millaisille palveluille on kysyntää, jotta saataisiin dataa, millaisille palveluille on kysyntää ja onko palveluita mitä ei haluta muutettavan.

6.2 Haastatteluiden tulokset

Haastatellut vastasivat melkein kaikkiin kolmannen kysymyksen kohtiin kyllä. Kirjastojen mahdollisina tulevaisuuden musiikkipalveluina kaikki ennakoivat näkevänsä musiikkistudiot, musiikinkuunteluhuoneita, musiikinsoittuhuoneet, musiikin esitystilat ja soitinten lainaaminen. Musiikinetäöpetus sai yhden ei vastauksen. Musiikintoistopalveluita kaksi eivät nähneet niitä kirjastojen tulevaisuudessa.

Digitalisaation uskottiin vaikuttavan musiikkipalveluihin. Haastattelu todensi musiikkipalveluiden painopisteen siirtymistä esimerkiksi musiikin harrastamiseen ja fyysisten aineistojen lainaamisen jäävän vähemmälle. Kaikki vastaajat epäilivät kirjastojen musiikinharrastusmahdollisuuksien monipuolistuvan ja yleistyvän. Palveluiden digitalisaation myötä uskottiin, että joistain aineistoista joudutaan luopumaan. Riippuen mihin suuntaan kirjasto haluaa kehittyä ja mihin on valmis sijoittamaan. Mäntyharjun kirjastossa tämä tarkoittaa CD- ja LP-levyistä luopumista. Digitalisaatio ja teknologian uskottiin myös vaikuttavan palveluihin ennennäkemättömällä tavalla. Teknologian uskottiin tuovan kirjastoihin vielä muutoksia, joita

ei pysty vielä edes harkitsemaan. Kauemman tulevaisuuden teknologia oli vielä vastaajille sumun peitossa.

Myös kirjaston koon epäiltiin vaikuttavan kirjaston tarjoamiin palveluihin. Isommat kirjastot pystyvät tarjoamaan monipuolisempia ja isompia tiloja kuin pienet, mutta pienet kirjastot pystyvät tarjoamaan palveluita omalla skaalallansa. Juuri tilan rajallisuuden vuoksi jostain on luovuttava ja kaikkia palveluita ei voi toteuttaa samanaikaisesti. Yksi haastateltava ennakoi tilojen monikäyttöisyyttä, jotta tilat pystyvät vastaamaan käyttäjien tarpeisiin kysynnän mukaisesti.

Tilojen monipuolinen käyttö nähtiin yhtenä todennäköisimpänä vaihtoehtoina, kun kysyttiin mitkä palveluista ovat todennäköisimpiä. Lahden kaupungin kirjaston musiikkivastaavat varmensivat, että kaikki yllä mainitut palvelut ovat joko olleet ja ovat käytössä kirjastossa. Musiikinopetus on todennäköinen kirjaston palvelu, mutta se uskotaan olevan ulkoinen palvelutarjoaja, jonka kanssa tehdään yhteistyötä. Rockway on kirjastojen ulkopuolinen musiikinopetuspalvelu. Rockway tuo kirjastoille mahdollisuuden opetella musiikkia kurssien avulla kirjastossa tai kotona. Yksittäisiä huoneita vain yhdelle tarpeelle ei nähty mahdollisuutena. Esimerkiksi pelkkää musiikinkuunteluhuonetta ei nähty todennäköisenä.

Lainattavien soittimien uskotaan olevan suosittuja jatkossakin, koska niille on ollut kysyntää samoin kuin musiikinsoittihuoneille. Valikoiman soittimissa ennakoidaan monipuolistuvan ja niiden suosion pysyvän, koska niille on edelleen kysyntää. Soittimet ovat suosittuja ja ne ovat lainassa nopeaa tahtia ja harrastuhuoneet olivat Lahdessa koko ajan varattuina, ennen koronaa. Soitinten lainaaminen ja musiikin harrastushuoneet kulkivat käsikädessä. Lahden kaupungin kirjastossa soitinten lainaamista pidettiin arvossa myös sen vuoksi, että lainaajat voivat olla henkilöitä, joilla ei ole varaa omaa soittimeen. Tämä heijastuu opinnäytetyön pohdintaan saatavuudesta ja soitinten kokeilusta. Soittimia halutaan kokeilla ja kirjastot tuovat mahdollisuuden kokeiluun myös ennen ostamista. Oman soittimen voi lainata, kun on esimerkiksi päättänyt soittimen olevan sijoituksen arvoinen. Tärkeintä on, että soittimia on saatavilla kaikille.

Nuottien lainaamiselle on vielä kysyntää ja ne koettiin säilytettävänä aineistoina soitinten lainaamisen rinnalla. Musiikin harrastukseen kannustamine nähtiin tärkeänä ja soittohuoneita pidettiin arvokkaina myös tulevaisuudessa. Benchmarking palvelut, kuten soittohuoneet olivat jo saatavilla näissä kirjastoissa, mutta ne nähtiin silti osana tulevaisuutta. Kaikenlainen musiikin harrastustoiminta nähtiin pysyvinä ja toimivina.

7 Yhteenveto

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää mahdollisia uudistuksia Mäntyharjun kirjaston musiikkipuolelle. Tutkimuskysymyksinä oli: millaiset musiikkipalvelut sopisivat Mäntyharjun kirjastolle ja millaisia musiikkipalveluita tulevaisuudessa on. Kirjastot ovat muutosvaiheessa ja ne eivät ole enää vain palveluita, joista käydään lainaamassa kirjoja. Ne ovat muuttumassa harrastus- ja tapahtumapaikoiksi. Kirjojen lainaajamäärät eivät enää kuvasta kirjastojen suosiota. Kirjasto ei ole enää vai paikka, jossa ollaan hiljaa ja luetaan. Kirjastot tarjoavat vielä rauhaa sitä haluaville ja jatkossakin on mahdollisuuksia hiljaisiin työtiloihin, mutta tulevaisuudessa niiden odotetaan olevan enemmän paikkoja joihin kävijät menevät viettämään aikaa ja tapaamaan ihmisiä. Ne ovat palveluita, jotka ovat avoimia kaikille ja jossa on palveluita kaikille.

Tulevaisuuden palveluita valitessa haluttiin ottaa huomioon palvelumuotoilun käyttäjälähtöisyys, mutta samalla peilata palveluita tulevaisuuden trendeihin. Opinnäytetyössä tutkittiin palvelumuotoilua ja tulevaisuuden trendejä ja näitä heijastettiin benchmarking ideoihin. Mahdollisissa palveluissa kaikki palvelut olivat jo ennestään olemassa olevia palveluita. Joi-takin palveluita Lumme-kirjastoissakin jo saatavilla, kuten Naxos- musiikkipalvelu. Jo saatavilla olevien palveluiden benchmarking oli näiden palveluiden lisämarkkinointia. Esimerkiksi Rockway- kurssien kaltaisissa etäpalveluissa on nykyaikana potentiaalia.

Käyttäjien, haastatteluiden ja tulevaisuuden näkymän perusteella parhaimmaksi benchmarking ideaksi osoittautuivat musiikin harrastustoiminta. Soitinten lainaaminen on suosittua kirjastoissa ja Mäntyharjun asiakaskyselystä kävi ilmi, että harrastustoimintaa ja soitinten lainaamista oli toivottu. Musiikkihuoneet nähtiin osana tulevaisuutta pysyvinä tiloina. CD- ja LP-levyt nähdään katoavina aineistoina, mutta nuotit sen sijaan nähdään edelleen arvokaina, koska niille riittää kysyntää ja niitä lainataan edelleen aktiivisesti. Musiikkihuoneista voidaan ennakoida olevan suosittuja harrastustoiminnan yleistyessä. Musiikkihuoneiden monipuolisuus ja monikäyttöisyys, varmistavat asiakkaiden kysyntään vastaamisen.

Musiikki tulee olemaan tulevaisuuden kirjastoissa läsnä eri tavoilla. Musiikki on yhä tärkeä osa kirjastoissa kävijöiden kokemusta ja musiikki on yksi tapa päästä irti vanhasta kirjasto nimikkeestä. Musiikin harrastaminen kirjastoissa on täydellinen vastakohta vanhalle hiljaiselle palvelulle. Musiikin harrastaminen tuo mahdollisuuksia esiintymiseen, kun harrastajat haluavat esiintyä, joka voi johtaa haluun äänittää. Ei ole yhtä oikeaa vastausta, kuinka musiikki tulee olemaan osana kirjastoja, mutta on varmaa, että musiikki tulee olemaan kirjastoissa läsnä myös tulevaisuudessa.

Lähteet

Bergen offentlige bibliotek. About us. Viitattu 25.5.2021. Saatavissa <https://bergenbibliotek.no/om-biblioteket/>

Bergen offentlige bibliotekb. Borrow an instrument. Bergen offentlige bibliotek. Viitattu 25.5.2021. Saatavissa <https://bergenbibliotek.no/musikkofilm/lan-et-instrument>

Bergen offentlige bibliotekc. The cinema offer for the library. Viitattu 25.5.2021. Saatavissa <https://bergenbibliotek.no/musikkofilm/hor-klassisk-musikk-gratis>

Færden. Naxos – Listen to classical music for free! Bergen offentlige bibliotek. Viitattu 25.5.2021. Saatavissa <https://bergenbibliotek.no/musikkofilm/hor-klassisk-musikk-gratis>

Ekirjasto. Näin käytät eKirjastoa. Viitattu 27.5.2021. Saatavissa <https://ekirjasto.kirjastot.fi/>

Haarala, J. 2017. Yle. Kirjastojen levylainat romahtivat: "Lapset ja nuoret eivät edes tiedä, mikä on cd-levy". Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-9439537>

Helmeta. Opiskele musiikkia alkeis- tai jatkokursseilla. Viitattu 28.5.2021 Saatavissa [https://www.helmet.fi/fi-FI/Ekirjasto/Musiikki/Opiskele_soittoa_ja_laulua_Rockwaymusiik\(103290\)](https://www.helmet.fi/fi-FI/Ekirjasto/Musiikki/Opiskele_soittoa_ja_laulua_Rockwaymusiik(103290))

Helmetb. Tapahtumat. Viitattu 27.5.2021. Saatavissa https://www.helmet.fi/fi-FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Tapahtumat

Helmetc. Palvelut. Viitattu 9.6.2021. Saatavissa https://www.helmet.fi/fi-FI/Kirjastot_ja_palvelut/Keskustakirjasto_Oodi/Palvelut

Hiltunen, E. 2017. Mitä tulevaisuuden asiakas haluaa? -Trendit ja ilmiöt. Jyväskylä: Docendo Oy.

Hiltunen, E. 2017. Kuva: Kuluttajan ostoprosessi. Mitä tulevaisuuden asiakas haluaa? -Trendit ja ilmiöt. Docendo Oy.

Karisto, E. 2016. Kirjastot.fi: Kirjastot yhä suosittu musiikin levittämiskanava. Kuntalehti. Viitattu 26.5.2021. Saatavissa <https://kuntalehti.fi/uutiset/kirjastot-yha-suosittu-musiikin-levittamiskanava/>

Koponen, J. 2017. "Valoisa, moderni, selkeä" – uusittu Lahden kaupunginkirjasto kerää kehua. Yle. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-9497355>

Lastufinna. Lainattavat soittimet. Viitattu 19.5.2021. Saatavissa <https://lastufinna.lahti.fi/lainattavat-soittimet>

Lastu.finnaa. E-aineistot Lastu-kirjastoissa. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://lastu.finna.fi/Content/eaineistot>

Lastu.finnab. Harrastehuoneet. Viitattu 30.5.2021 Saatavissa <https://lastufinna.lahti.fi/harrastehuoneet/>

Leppänen, M. 21.12.2005. Mikä on kirjastojen tulevaisuus? Viitattu 9.6.2021. Saatavissa <https://agricolaverkko.fi/keskustelu/viewtopic.php?t=83>

Lumme.finna. E-aineistot Lumme kirjastoissa. Viitattu 28.5.2021 Saatavissa <https://lumme.finna.fi/Content/eaineisto>

Maaninka, A. 18.12.2020. Hybridi on uusi musta. Virtuaalitapahtumat. Viitattu 29.5.2021. Saatavissa <https://www.virtuaalitapahtumat.fi/mika-on-hybriditapahtuma/>

Mikkonen, N. 2020. Suomalaisten uskollisuus kirjastoja kohtaan on kestänyt jopa koronan, ja sitä ihmetellään Isossa-Britanniassa saakka – kesän jälkeen kelpasi dystopia ja fantasia, Yle. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-11629050>

Musiikkikirjastota. Yleisten kirjastojen musiikkiosastot ja -palvelut. Viitattu 30.5.2021. Saatavissa <https://www.musiikkikirjastot.fi/musiikkipalvelut/yleisten-kirjastojen-musiikkiosastotja/>

Musiikkikirjastotb. Naxos Music Library. Viitattu 26.5.2021. Saatavissa <https://www.musiikkikirjastot.fi/kuuntele-musiikkia/naxos-music-library/>

Mäntyharjua. Tietoa Mäntyharjusta. Viitattu 29.5.2021. Saatavissa <https://mantyharju.wpengine.com/tietoa-mantyharjusta/>

Mäntyharjub. Kirjasto. Viitattu 29.5.2021. Saatavissa <https://www.mantyharju.fi/sivut/vapaa-aika-kulttuuri/kirjasto/>

Ness, A. Bergen offentlige bibliotek. Spotify. Viitattu 30.5.2021. Saatavissa <https://bergenbibliotek.no/musikkofilm/abonner-pa-musikkbiblioteket-pa-spotify>

Oodia. Palveluiden suunnittelu. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://www.oodihelsinki.fi/mika-oodi/kayttajat-mukana-suunnittelussa/>

Oodib. Mitä Oodissa voi tehdä? Viitattu 28.5.2021, Saatavissa <https://www.oodihelsinki.fi/palvelut-ja-tilat/palvelut/>

Oodic. Kino Regina tuo elokuvat Oodiin. Viitattu 9.6.2021 Saatavissa <https://www.oodihelsinki.fi/kino-regina-tuo-elokuvat-oodiin/>

Oppariapu. Benchmarking (vertaisarviointi). Viitattu 24.5.2021. Saatavissa <https://oppariapu.wordpress.com/benchmarking-vertaisarviointi/>

Palvelumuotoilupalo, Palvelumuotoilu -Ihmislähtöistä palveluiden ja liiketoiminnan kehittämistä. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://www.palvelumuotoilupalo.fi/palvelumuotoilu>

Reaktoreducation. Tulevaisuutta muovaavat globaalit megatrendit Viitattu 9.6.2021. Saatavissa <https://reaktoreducation.com/fi/courses/fi-rethinkinghealth/katse-tulevaisuuteen/globaalit-megatrendit/>

Salmi, E. 2017. Metson musiikkiosastolle avataan uusi Rockway-huone. Tampere. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2017/08/28082017_2.html

Savela, S. 2015. Kirjastoissa makaa arvokkaita levyharvinaisuuksia – tästä syystä niitä ei kannata varastaa. Yle. Viitattu 26.5.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-7964402>

Selkee, J. 2017a. Uusi laki yleisistä kirjastoista astui voimaan 1.1.2017. Kuntaliitto. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2017/uusi-laki-yleisista-kirjastoista-astui-voimaan-112017>

Selkee, J. 2017b. Kirjastot tukevat kulttuurista moninaisuutta. Kuntaliitto. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://www.kuntaliitto.fi/opetus-ja-kulttuuri/yleiset-kirjastot/kirjastot-tukevat-kulttuurista-moninaisuutta>

Tamperea. Pääkirjasto Metso. Viitattu 30.5.2021. Saatavissa <https://www.tampere.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kirjastot/aukiolot-ja-yhteystiedot/paakirjasto-metso.html>

Tampereb. Musiikkitilat. Viitattu 19.5.2021. Saatavissa <https://www.tampere.fi/kulttuuri-ja-vapaa-aika/kirjastot/varattavat-tilat/musiikkitilat.html>

Tilastokeskus. 4. Nuorten kirjastossa käyminen on vähentynyt, Viitattu 30.5.2021. Saatavissa https://www.stat.fi/til/vpa/2017/03/vpa_2017_03_2019-04-25_kat_004_fi.html

T-bunkaa. Building Overview. Viitattu 24.5.2021 Saatavissa <https://www.t-bunka.jp/en/about/venue.html>

T-bunkab. Our Focus at the Tokyo Bunka Kaikan. Viitattu 24.5.2021. Saatavissa <https://www.t-bunka.jp/en/about/our-focus.html>

T-bunkac. About our Music Library. Viitattu 24.5.2021. Saatavissa <https://www.t-bunka.jp/en/library/about.html>

T-bunkad. Listening room. Viitattu 24.5.2021. Saatavissa https://www.t-bunka.jp/en/library/listening_room.html

Wallius, A. 2018. Suomalaiset rakastavat kirjastoja, ja niiden asema kunnissa näyttää nyt vakaalta. Yle. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-10394486>

Yle. 2010. Kirjastojen lainaajamäärä vähentynyt. Viitattu 28.5.2021. Saatavissa <https://yle.fi/uutiset/3-560698>

Liitteet

Sähköpostikysely

1. Miten uudistuva teknologia ja digitalisaatio vaikuttaa mielestäsi kirjastojen musiikkipalveluihin?

2. Millaisia palveluita tulevaisuuden kirjastojen musiikkiosastoilla on?

3. Ovatko seuraavat tulevaisuuden kirjastojen mahdollisia musiikkipalveluita?

-Musiikkihuoneita musiikin tuottamiselle esim. äänitykseen (Kyllä/Ei)

-Musiikkihuoneita musiikin kuunteluun. (Kyllä/Ei)

-Erlaisia musiikkihuoneita monipuoliselle musiikinsoittamiselle. (Kyllä/Ei)

-Musiikin etäopetus (Kyllä/Ei)

(Esim. virtuaaliset kurssit.

-Kirjastojen omat musiikintoistopalvelut. (Kyllä/Ei)

-Tilat musiikin esittämiselle (Kyllä/Ei)

(Esim. pienemmät konsertit)

-Soitinten lainaaminen. (Kyllä/Ei)

(Kotiin ja paikan päällä)

4. Mitkä edellä mainituista musiikkiosastojen palveluista ovat mielestäsi todennäköisiä ja miksi?

5. Millaisille musiikkipalveluille kirjastoissa on kysyntää?

6. Onko musiikkiosastoilla jotain palveluita, joita pitäisi säilyttää?